IAnchuk, L.
Vykhovanetsi

УКРАЇНСЬКИЙ ТЕАТР
Видання Книгарні Наукового Товариства Ім. Шевченка.
Ч. 28.

Л. ЯНЧУК.

ВИХОВАНЕЦЬ.

Народня комедія в 3-ох діях зі співами і танцями.

ЛЬВІВ.
ДРУКАРНЯ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМЕНИ ШЕВЧЕНКА.
1926.

УКРАЇНСЬКИЙ ТЕАТР
Видання Книгарні Наукового Товариства ім. Шевченка.
Ч. 28.

Л. ЯНЧУК.

ВИХОВАНЕЦЬ.

Народня комедія в 3-ох діях зі співами і танцями.

ЛЬВІВ.
ДРУКАРНЯ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМЕНИ ШЕВЧЕНКА.
1926.

ОСОБИ:

Катерина, вдова

Івась } її діти
Наталка

Олеся } її вихованці
Омелько

Сват

Семен, парубок

I. } гості
II.

Прося } дівчата
Дуня

Харлампій Калістратович, дяк

Дівчата, парубки, школярі.

Діється на Україні.

ДІЯ І.

В хаті. В середині двері знадвору; з боку двері в кімнату. Наталка спить на постелі, в кутку.

Олеся *(порається коло печі).* Хочби швидше снідання зварити, бо вже всі люди й на роботу повиходили. Тай до нас ось незабаром тіточка наведуть дівчат, щоб пшеницю пололи. *(Виглядає у вікно).* Отсе вже чи не третій день, як бачилася з Семеном. Все якось так випадає, а він може подума, що се наумисне. А от і сьогодня, як випровадять мене тіточка з дівчатами до пшениці, то й знов не побачу. Хочби не розсердився. *(Співає).*

Nr. I.

Ой, знати, знати, хто кого любить –
Пригорне до серця, щей приголубить. (2)
Ой, знати, знати, хто вже жонатий,
Скорчився, згорбився, як пес кудлатий. (2)
Ой, знати, знати, хто нежонатий,
Біле личенько як у паняти. (2)
Ой, знати, знати, хто вже жонатий,
Наче той горщик, лихий щербатий. (2)

Катерина *(входить з сіней).* А що, Олесю, снідання хутко буде готове?

Олеся. Вже мабуть чи й не готове, а те, що на обід поставила, то ще хай вариться.

Катерина. Ходила, ходила, аж їсти вже захотілося. Треба буде й свата кликнути з гумна.

Олеся *(дістає горшки з печі).* Бідний Івась таки не ївши поїхав. А щож, прийдуть дівчата полоти?

Катерина. Прийдуть, обіцялось щось з вісім чи з десять, то й скінчите за один день.

Олеся. Хибаж і мені з ними йти?

Катерина. А якже? Щож вони там наroблять, як нікого коло них не буде? Чи ти не знаєш, яка то робота в наймах? Аби день до вечера.

Олеся. Так і коло хатиж стільки діла. Не сьогодня завтра приїде наш Омелько тай застане оттакий непорядок і в хаті і коло хати.

Катерина. Ну, так знаєш що, Олесю? Вже ти сьогодня не йди до пшениці, а будемо в хаті порядок робити, бо справді страшно, щоб не приїхав несподівано. А до дівчат ми й Наталку пішлемо коли-неколи, то й подивиться, як вони там пораються... А отсе вона ще спить? Наталко! *(будить).* Вставай, кажу! От дівка! Спить, хропе, хоч ти тут з гармати стріляй — їй все одно.

Наталка *(сідає на постелі).* Чого ви, мамо? *(протирає очі).*

Катерина. Вставай!... ще питає чого? Адже он снідання на столі.

Олеся. Вставай, вставай, Наталю, бо ніхто й заміж не візьме, як будеш оттак — о спати.

Катерина *(до Наталки).* Іди он на гумно, та поклич дядька, хай іде снідати. *(Наталка йде поволи на двір).* Та швидше піднимай свої ноги.

Олеся. Стрівайте, тіточко, я ось побіжу, скоріше покличу. *(Вибігає за двері й кричить з Наталкою).* Дядьку!... дядьку, го! А йдіть на снідання, чуєте?

Катерина. Отсе дурні, дивись! *(Кричить у вікно)* Хибаж він почує, що ви отсе кричите? Адже побіглаб котра на гумно та сказала! *(До себе)* Як він почує, коли він глухий?... Так то воно й справді буде краще, як ми урадили з Олесею. Сьогодня попорядкуємо в хаті, все приготовимо, а тоді й будемо певні, будемо чекати свого Омелька, свого учителя. Господи, яка я рада, що він уже хутко приїде! Який він мені любий, то я й не знаю! Як я подумаю, що ось незабаром побачу його, та вже не школярем там якимнебудь, а учителем, та як згадаю, що се мій рідний, мій коханий, мій вихованець, то аж не стямлюсь, на якім я місці стою! Правда, що його ще мої батьки покійники взяли до себе, але якби я йому не допомогла, то не бачитиб йому тієї семинарії. Через теж він бувало й зве мене „матусею" а тепер... мені якось ніби й соромно буде звати його синком, коли він такий пан, вирівнявся на гарного хлопця, дійшов до літ, з вусами а може вже й з бородою! Тай хороший же, хороший... Ех здається, якби не мої літа!... Та щож я так на літа нарікаю? Щож якби так прийшлося, прирівняти, то щеб може я не була й стара напроти його... Ох, я дурна! Яких тільки думок не наберу собі в голову! Деж таки...

Олеся *(за дверима до свата).* Ми вас кликали — кликали, а ви й не чуєте. Ідіть скорше!

Сват *(входячи).* Та я вже й сам ішов, бо запорався там коло тієї сохи, а тимчасом за живіт щось аж тягне.

Катерина. Ну, то сідайтеж!... *(Наталка входить).* Ну, а ти *(до Наталки)* спйохо, хочеш їсти, чи ще може й не полізе? Пробігайся ще трохи, та умийся хоч!

Наталка. Умилась і Богу помолилася. Я з вами хочу снідати.

Олеся. Ну, то сідай разом, щоб потім знову не робити заходу. *(Подає на стіл, сідають і їдять).*

Сват. Ну і смачний же отсе борщ! Чи се тим, що їсти хочеться, чи тим, що він твоєї, Катерино, приправи?

Катерина *(сміючись).* Ой, бодай вас, свату, як ви завсіди якісь смішки та жарти вигадуєте.

Сват. Як кажете?... Справді — бо добрий.

Олеся. А се не тіточка варила, а я...

Сват. О! а ти думаєш, я й не пізнав? Якби Катерина варила його, то він би ще солодший був.

Катерина. Чого вам та Катерина така солодка стала? Чи не женихатись часом хочете?

Сват. Женихатись кажеш? З ким?

Катерина. Зі мною.

Сват *(сміючись).* Ну дивись! Коли ти зараз і вгадаєш, що у чоловіка було колись на думці!

Катерина. Справді, взяли би мене за жінку?

Сват. Як кажеш?

Катерина *(сміючись).* Кажу, що нам би з вами і побратися годилось. Дуже, бачите, любимось.

Сват. Ти все жартуєш... Чи може й правду кажеш?

Катерина. Се вже ваше діло розпізнати.

Дівчата *(входячи).* Здорові були Катерино, як поживаєте?... Здорова Олесько, здорові дядьку!

Катерина От спасибі, що поспішили.

Прося. Ми то поспішаємо, а ви ось тільки до снідання сіли? Боже благослови.

Олеся. Адже от як бачите.

Катерина. Спасибі вам!

Дуня. *(сміючись).* А сват, бачите, як коло Катерини рядком, неначе князь коло княгині, чисто хоч зараз величати.

Прося. О, сват хоч і в літах, то щеб і молодому носа втерли.

Сват. Що? кажеш носа втерти? Подивись краще у себе. *(Сміх).*

Катерина. Ну й дівчата, хай вам!... нікого не пропустять, щоб не поглузувати. І чого тільки не скажуть.

Сват. Поприходили тут сміхи творити.

Дуня. Бож дуже смішно, як ви до Катерини залицяєтеся.

Сват. А вам що до того?

Прося. Та ми нічого. Боже поможи!

Сват. Отсе ви наді мною насміхаєтесь, чи що? Ніби то старим до молодих зась?

Катерина. Се Прося все нагадує, щоб ви її посватали.

Сват. Ага, хай ще повиглядає та посидить, поки зовсім старою дівкою стане, тоді може й сама попросить, щоб я її взяв, але я не візьму! Ого, не на такого напала.

Прося. Ой Боже мій! Не кажіть сього, дядьку, бо я ще вмру з жалю по вас! *(Сміх).* Чиж ви не знаєте, що як я вас побачу, то в мене аж серце з радости підскочить?

Сват. Не схочуть, кажеш?... Не схочуть, ні, — не тільки парубки, але навіть і старі вдівці дивитися тоді на тебе не схочуть.

Олеся. Підскочить, каже, серце, до вас!

Сват. У мене серце підскочить до неї? А не діжде вона!

Катерина. Та що вам там з глухим балакати. Ішлиб краще до роботи.

Дуня. Та миж вас ждемо.

Катерина. Ідіть, голубчики, самі. Виж знаєте, де наша пшениця: там на клиночку.

Прося. Но, но, ходімо, дівчата.

Дуня. А деж, тіточко, ваш Івась, що не снідає з вами?

Катерина. Я післала його, чим світ до млина, бо й муки нема ні краплі.

Прося. Все то так для свого Омелька наготовлюєте. Ідімо дівчата. *(Відходять).*

Катерина. Ну, годіж і нам з тим сніданням. *(Встають).*

Олеся. З тими дівчатами стільки часу згаяли.

Катерина. Олесько, Наталко, збирайтеж зі столу, помийте ложки й миски, а треба й за роботу братися. Попереш, Олесько, отте шмаття, але перше, слухай, зроби вареників, поки в печі не погасло, бо бачиш, Івась приїде голодний і дівчатам занестиб пообідати.

Олеся. Добре тіточко, все швидко наготовлю. *(Виходить).*

Катерина. Свате, чуєте, знаєте що я вам скажу?

Сват. Як скажете, знатиму.

Катерина. Візьміть-но он картоплів, та наобирайте.

Сват. От тобі маєш! Ще до бабської роботи заганяють!

Катерина. Нате, ось обирайте, все одно — робота, чи там бабська, чи яка, вам же нічого не робить.

Сват. Гай-гай! от тобі й робота!

Катерина. А у мене ще пошевка не дошита, то треба налагодити для Омелька. *(Олеся вносить муку і починає робити вареники. Наталка коло неї).*

Сват. Все для Омелька. Вже ти, Катерино, того свого вихованця то так любиш, ще більш ніж своїх рідних дітей. Бо й справді що то пан!

Катерина. Бо він варт того.

Олеся. О, Омелько, то голова! Що то: семинарію перейшов, учителем буде!

Сват. Ого, що то синирарія!

Наталка, Олеся. Ха-ха-ха! як ви кажете, дядьку?

Сват. А якже кажеш? Синирарія, кажеш, чи як там.

Катерина. Ну, що той сват, як скажуть що недочувши, то тільки сміхота Божа? Ну, де вам таки з вашим язиком таке мудре слово сказати. Семинарія, кажу. *(Кричить до вуха).*

Сват *(махає руками).* Та цур йому там, я ніколи й казати не буду. А скажіть, слухайте, Катерино, мабуть вашого Омелька там в тій синирар...

Олеся. Семинарії !...

Наталка. Може знов скажете синерарія. Я мала, а знаю, що таке семинарія.

Сват. Чи там у сенемарії дуже, кажу, мабуть, люблять вашого Омелька?

Катерина. А вжеж люблять. Бувало, коли я приїду до нього, той їх дирехтор все його вихваляє, та каже що ваш, каже, Омелько, то хутко, каже, буде такий розумний та вчений, як і я сам.

Сват. О, вчений, вчений! що то сенемарія! *(До Олесі).* Так, здається, чи знов помилив?

Катерина. Так, так.

Олеся. Адже Семена знаєте?

Сват. Твого ніби Семена? Хибаж не знаю.

Олеся. Так от і памятайте. Семен і семенарія.

Катерина. Слухайте, свате, я вам хиба не росказувала, як то я свого Омелька возила до екзаменту.

Наталка. Росказували мама, бо я памятаю.

Сват. А роскажіть-но, бо я щось не памятаю.

Катерина. Тільки я його, чуєте, привезла там до тієї семинарії...

Сват. Ага семенарії... Семен, семенарія. Ого, що то семенарія!

Катерина. Так слухайтеж! Привезла я його, а той дирехтор зараз його і сподобав.

Сват. Хто хто кажете сподобав?

Олеся. Дирехтор, кажуть, хиба не чуєте.

Катерина. Подивився він на Омелька тай каже: „От, каже, молодець, так молодець!“.

Сват. Ого, то голова! Що то семенарія! *(До себе).* Семен-семенарія.

Катерина. А потім і став його питати, той дирехтор. Що тільки він спитає Омелька, то він так і ріже, так ріже! Саміж знаєте, покійники мої батьки, царство їм небесне, його змалку до школи посилали, бо хотіли його чоловіком зробити, а потім як вони повмирали, то я таки віддала його до науки, хоч йому вже було щось літ 17 чи 18.

Сват. А слухай-но Катерино, він вже й тебе той рехтор, чи як ви його там називаєте, також здається приподобав? Якось то ти росказувала. Як то воно було, га?

Катерина. Та як? Отсе приїхала я раз до Омелька, уже як він мав скінчити тоту свою адукацію. Приходжу до того пана „дирехтора“, поцілувала його в руку тай прощу, щоб позволив побачитись. А він, чуєте, зараз мене й пізнав, той пан дирехтор.

Сват. Ага, дивись!... ну?

Катерина. Почав розпитувати, як я живу, з ким і все, все вам чисто порозпитував, а потім і каже: Шкода, каже, тебе, молодице, та твоїх, каже, молодих літ, красавице! — Так вам у вічи каже: красавице.

Сват. Красавице! Розсмакував!

Олеся. Ну, тай дирехтор! Навіть сорому не має, а ще й паном зветься!

Катерина. Я знаєте, звісно, засоромилася, аж очей не можу зняти на нього, та почервоніла, неначе мені хтоприску підсипав. А він усе дивиться на мене так пильно та все приговорює: „Де, тобі, каже, справиться самій з хазяйством! Віддалаб ти, каже, його в аренду, та ішлаб до мене за кономку“.

Сват. За кономку, до рехтора! — Дивно!

Катерина. Еге. — Я, знаєте, витріщила на нього очі тай дивлюся. — „Чого ти, каже, так на мене дивишся, красавице?“ А все: красавице та красавице...

Сват. Красавице! ха-ха-ха! Сподобалася! Ну, а виж йому що?

Катерина. Як що? Хочу сказать, а не знаю що, тільки все дивлюсь на нього, а він на мене. „Подумай, каже, красавице, а я тобі, каже, плату добру дам, яку сама схочеш, та ще й подарунків, каже, не пошкодую і тобі й дітям“.

Сват. Бач, не взяв його лихий! Мабуть багатий! Ну, і щож ви йому на те?

Катерина. Не знаю, кажу, пане лирехторе, хиба вже мені, кажу, вибачте... — та в руку його поцілувала.

Сват. Ну, а він розсердився?

Катерина. „Як знаєш, каже, красавице, я тебе неволити, каже, не хочу“. Як він мені те сказав, то, знаєте, мене неначе охота взяла. Кажу: подумаю, пане лирехторе, та пораджуся із своїм Омельком. „Подумай, каже, подумай, красавице“.

Сват. А все таки — красавице? Ну і чому ви, слухайте, не пішли до нього за кономку?

Катерина. Та оджеж Омелько відрадив, і добре зробив. Приходжу я тоді зараз до Омелька. Як сказала йому про се, то він вам аж на лиці змінився. „Щож ви, каже, видумали? Невжеж ви отсе зробите? Ізза чогож я, каже, оттут мучуся, труджуся, стараюся, ночей не досипляю, щоб тільки скоріше на волю, та до вас, а ви, каже, запродати себе хочете, чи що?“. Як почав, як почав вам говорити, то мені аж страшно стало тай навіть соромно перед ним, хоч я ніколи й в думці не мала того, на що він натякав.

Сват. О, розумний, вчений! — Що то семенарія.

Катерина. Та тут не про вченість! Мука з тим сватом!

Олеся. Бачте, тіточко, як Омелько вас любить та шкодує.

Катерина. Він любив мене все, — не знаю як то тепер буде? А вже як я його люблю, то й не розберу, хто мені миліший; чи мої рідні діти, чи Омелько? Мій Івась й сам нераз каже: „От якби мені, мамо, бути таким, як Омелько! Та куди вже куцому теляти, коли Бог талану не дав“.

Наталка *(сором.ливо)*. Мамо! і я хочу бути такою як Омелько. *(Сміх)*.

Катерина. Тудиж! Відізвалася, неначе з мотики випалила. Тобі гусей пасти, кошеня!

Наталка. Ви завсіди так на мене. *(Відходить в куток тай плаче).*

Сват. Ну, хиба вже годі з отсими картоплями, хай їм, хрін! Краще піду до свого ліла. *(Виходить).*

Катерина. Свате! *(Він вертається).* Чуєте, ви мені ще одно діло зробите.

Сват. Е, з вами тут, бачу, і день втратиш. Вже, як кажуть, так і правда: не попадайся бабам у руки.

Катерина *(всміхаючися).* Такіб то всі баби, що їх за сто верстов обходити? Але щось ви не те, щоб обходити, але навіть залицятися готові!

Сват. Та воно, знаєте, не всі, мовляв, такі. *(Всміхаючися)* З тобою, наприклад, то воноб здається й нічого.

Катерина. Підіть-но, слухайте, туди на хутір, там я чула, мають телятинку свіжу, то візьмете фунтів з 5 або 6, поки не розпродали, буде для Омелька, як приїде.

Сват. Таж ви недавно порося закололи.

Катерина. Так хибаж се панська їжа свинина? Підіть бо, кажу, тут недалечко.

Сват. Та воно недалечко, мовляв, але три або й чотири верстви певно буде, та ще назад оттільки приложивши...

Олеся. Дві верстві чи й буде, а вони — чотири! *(Наробила вареників, приставляє до печі).*

Катерина. А хочби й пять, то щож то далека країна? Не дійдете? А женихатися хочете?

Сват. А хай вам там з тим жениханням! Добре, вже піду. *(Швидко відходить).*

Катерина. Та натеж, ось гроші, чуєте! За щож ви будете купувати, за пять пальців, чи що? *(Виходить за ним).*

Олеся. Ще хто знає, коли той Омелько приїде, а тіточка так заходяться, неначе коло якого весілля. Вже я кажу, що як вони його люблять, то я й не знаю — як рідна мати свою дитину! А якаж вона мати для Омелька? Тільки що ніби виховували його, а літами, то й сестрою або й жінкою моглиб бути, не то що матірю.

Катерина *(входить, до Наталки).* А ти чого там слиниш, дівко? Цить, дурна, бо як Омелько приїде, то й гостинця не дасть за те, що плачеш.

Наталка *(крізь сльози).* Якого гостинця?

Катерина. Побачиш, якого.

Наталка. Бублика дадуть?

Катерина. Ще й не одного. Тільки глядиж, у руку поцілуй.

Наталка *(втирає сльози)*. І хусточку привезуть?

Катерина. І хусточку, й намисто, тільки не плач. *(Іде в кімнату).*

Олеся. Іди, ось, краще поможи лавки мити.

(Наталка поливає).

Семен *(входить)*. Здорові!

Олеся. Здоров, Семене. Давнож я тебе щось не бачила, хоч і сусідами живемо.

Семен. Егеж теє... мовляли... давно.

Катерина *(входить з кімнати)*. От бач і несподіваного гостя Бог дав. Мабуть нічого дома робити?

Семен. Кажете теє... який же я, мовляли, несподіваний? Я от прийшов...

Олеся. От і спасибі, що не забуваєш.

Семен. А ви, тіточко, мовляли, теє... ще не такого гостя сподіваєтеся?

Катерина. Адже сподіваємося. але не знаємо, коли й сподіватися. А тебе хиба теж кортить? Вүж з ним приятелі були.

Семен. Егеж, мовляли... певно, теє, як воно... побачитись...

Катерина. Побачишся, побачишся. Ось не сьогодня — завтра приїде, як Бог дасть. Але, слухай, як ти із Омельком будеш оттак говорити без ладу, то він тебе тепер і слухати не схоче.

Олеся. О, Омелько не такий, він ніким не гордує. Хиба може тепер дуже великим паном став...

Семен. Та воно, певно, мовляли... я щож?... Вони вчитель...

Катерина. Він тебе бувало тільки й за пісні любив. що хороше співаєш.

Олеся. А вже, що хороше — то хороше.

Катерина. Ну і дасть же, кажу, Бог такий талан, що язиком повернути не вміє, а співати, то так співає, що й послухати. А я язиком хоч і самого чорта перебрешу, а до співу не здалася, хоч ти мене застріль!

Семен. Хе... не вмієте, кажете, теє, як воно... а часом то таки виспівуєте

Олеся. Заспівав би от сам яку пісню.

Семен. Хе... мовляли, заспівав... як же теє?... О так, кажеш, серед хати стоячи співати?

Олеся. Ну, то сядь, коли хочеш.

Катерина. Хиба хто боронить?

Семен. Так хоч би теє, як воно... роботу яку дали в руки, то воно, мовляли, можеб і заспівалося.

Олеся *(до Семена).* Іди, ось поможи мені стіл мити, коли маєш час.

Семен. Еге... ну, той щож, мовляли? Давай! *(Роздягається).*

Катерина *(до Олесі).* Винеслаб до сіней, адже всю хату заллєш, ніде й ступити буде.

Олеся *(до Семена).* Неси сюди, хоч до порога!

Семен *(ставить стіл коло порога).* Оттакечки, мовляли! Ну теє... — як воно... поливай, Олесько! *(Засукавши рукави, шкрябає стіл, співаючи, Олеся поливає).*

Nr. 2.

Гей, зза лісу, гей зза лісу,
Зза темного гаю.
Ой крикнули козаченьки:
„Тікаймо Ничаю!“

А пан Ничай, а пан Ничай,
На те не вважає:
З кумасею з Хмельницькою } bis
Мед вино кружляє. }

Ой, поставив, козак Ничай
Сторожі по місті.
А сам пішов з кумасею
Щуки - риби їсти.

Не вспів же наш козак Ничай
Щуки - риби зїсти,
Як поглянув в кватироньку } bis
Вже й Ляхи на місті. }

Олеся *(до Семена).* Стрівай, годі! бо ти, бачу, тут мені дірку наскрізь прошкрябаєш. Тай води уже нема.

Катерина. Дайте, ось я вам принесу відерце. *(Йде до дверей).* Ну загородили дорогу, що й вийти нікуди!

Семен. Зараз, теє, тіточко! *(Несе стіл назад).*

Катерина *(в дверях).* Наталко!

Наталка. Чого мамо?

Катерина. Іди-но сюди, підеш у поле до дівчат, щоб не поснули там коло пшениці.

Наталка. Ой, чого ще там бігати до них? *(Виходить з Катериною).*

Семен. Що?... добре теє, я його, вишкрябав тобі?

Олеся. Певно, ти міцніший за мене.

Семен. Для тебе, голубочко... теє... як воно... я здасться, все зробив би... от поліз би в огонь.

Олеся. Ну, дивись! Що ти здурів, чи що?

Семен. Ото дурна! Здурів, каже. Хибаж ти не знаєш, який я до тебе завсіди?

Олеся. Так чогож в огонь лізти? *(Іде до цебрика й починає полокати).*

Семен. Хе... чого лізти, кажеш?... Бо теє, як воно, люблю тебе дуже...

Олеся *(оглядаючись).* Ой, не говори сього, бо тіточка почують!

Семен *(дивлячись у вікно).* Та вони, теє... пішли ондечки аж до річки. Олесю! *(хоче взяти за руку).* Чи ти любиш мене, так, як я тебе?

Олеся *(не дається).* Та чуєш — бо, кажу! Далебі вони зараз прийдуть! *(Відходить від нього).*

Семен *(насупившися).* Еге... себ то вже теє, знаю...

Олеся. Що знаєш? Нічого ти не знаєш, тільки гніватися зараз. *(Полоче).*

Семен. Хе... певно... я не учитель!... *(Відходить до вікна).*

Олеся *(сміючись).* А може до семенарії хочеш вступити, щоб теж учителем бути, як і наш Омелько?

Семен. Де вже нам, мовляли, з панами рівнятись?

Олеся. Кожний сам собі пан, як то кажуть.

Семен. Певно, він вчений, тую мовляли... семинарію перейшов... гарний... а я щож?

Олеся. Що ти там замимрив таке?

Семен *(зітхаючи).* Щож, коли він вже теє... кращий, мовляли, то я... *(колупає вікно).*

Олеся *(прислухується).* Що таке? Що ти балакаєш?

Семен. Я, щож?... я на перешкоді не буду.

Олеся *(налякана).* Що? кому на перешкоді? Чи тобі хто наговорив чого?

Семен. Та певно... кажеш: не любиш.

Олеся *(підходить до нього).* Що? я тобі казала? І не гріх тобі отсе Семене?

Семен. Я не знаю... мені здалося, що ти теє... як воно... об чімсь иншім думаєш.

Олеся. Голубчику, об чімже мені иншім думати? Яж тільки і думаю, якби швидше побачитися з тобою. А що я не стою, та не балакаю з тобою, так не можнаж при тіточці. *(Дивиться у вікно).*

Семен. Олесю, так ти, теє, як воно... не забуваєш мене? *(Підходить до неї).*

Олеся *(соромлячися).* А вжеж... Слухай, Семене, я, здається, колиб не сором, так прямо тобі сказалаб, що ти для мене миліший і дорожчий над усе, далебі, так би й сказала.

Семен. Ах, серце моє! *(хоче поцілувати).*

Олеся. Ой-ой, стрівай, бійся Бога! Адже он ідуть. Заспіваймо, слухай, щонебудь, щоб вони не думали, що ми тут об чім з тобою балакаємо. *(Знову полоче).* Або вийми мені тимчасом з печі казана з водою. *(Він виймає).* Лий сюди. Ну, а тепер починай! *(Співають).*

Nr. 3.

Зашуміла березонька,
Заплакала дівчинонька,
Заплакала, затужила, }
Нема того, що любила. } bis

Нема його тай не буде,
Розсудили злії люде,
Розсудили, розрадили, }
Щоб ми в парі не ходили! } bis

Нехай річки повсихають,
Най каміння повростають,
Нехай згинуть злії люди }
Такиж мила моя буде. } bis

Катерина *(входить з відром).* Бач, як у парі собі розспівалися.

Семен *(кашляє).* Мовляли, теє... ви не сердьтеся тіточко.

Олеся. З піснею, кажуть, і робота лекша.

Катерина. А вжеж, кому робити нічого, той співає.

Семен. Ну, теє... Хиба вже прощавайте тимчасом... Мовляли, треба й до роботи. *(Виходить).*

Олеся. Прощай, Семене, та не забувай на нас.

Катерина. Іди собі з Богом.

Олеся. А щож, Наталка пішла в поле?

Катерина. Пішла, понесла воду дівчатам, побігла так, що й на собаці не доженеш. Дуже рада, що я їй подарунків пообіцяла від Омелька.

Олеся. А вжеж буде рада, хиба ні? *(Олеся виходить до Семена у сіни).*

Катерина. О, як то малим радісно, що пан бублики привезе, бо їм нічого більше й не треба... Ех! колиб кождому так легко

вдовольнитися! Так ні! Тріпається щось оттут, у грудях, як тільки згадаю про нього... Що за думки в голову лізуть! Чи я шалена, чи я вже зовсім розум втратила... Ні, треба краще з Олеською поговорити, об її щастю подумати. Тільки вона дурна, не розуміє свого щастя. (*Олеся входить*).

Катерина. А якогож ти, Олесю, будеш чекати подарунку від Омелька, якої втіхи?

Олеся. Я? Вони вже може й забули. От вам то певно привезуть подарунків усяких.

Катерина. Ех, Олесько, він може тебе таким щастям наділить, що тобі і в думці не було.

Олеся (*сміючись*). Оттакої! Щож би вони мені привезли?

Катерина (*з ревностю*). Що привезе? Сам приїде, чогож тобі ще?

Олеся. Дай Боже скоріше побачитися.

Катерина. Не то що побачитеся, а він може, поженихається з тобою.

Олеся. Зі мною? Такий пан?!

Катерина. Егеж, пан. Щож, що пан? Хиба ти не знаєш, з кого вийшов на пана? З простого хлопця. От і ти теж за паном панею будеш.

Олеся. Та нехай там з тим панством.

Катерина. Що таке? Ти мені не важся говорити отсього, бо ти повинна з ним полюбитись, повинна се за щастя мати.

Олеся. Та що се ви кажете, тіточко? Сього не може бути.

Катерина. Чому не може бути? Щож то Омелько для тебе не кавалір? Деж ти кращого знайдеш?

Олеся. А як же Семен, тіточко?

Катерина. Що Семен? Що він там ніби в тебе закоханий, чи що, так чим же він може приподобатись, той телепень?

Олеся. А він для мене кращий. Що мені з пана?

Катерина. Ти ще смієш рівняти свого Семена до Омелька! Викинь ти з голови того Семена, бо він тобі не пара.

Олеся (*плаче*). Чому не пара? Хибаж Омелько мені пара?

Катерина. Ах, дурна ти дурна! Хибаж не знаєш, що Омелько... Сеж одна краса та розум, вчений, хороший, а яке серце, Господи! Здається, я на твоїм місці здурілаб від того щастя, щоб з ним побратись. Який він мені любий та милий! Колиб ти так його кохала, як я кохаю!...

Олеся. От ідіть самі за Омелька, коли так його любите.

Катерина. Я люблю?... Ах, дурна ти дурна! Але чи знаєш же ти, як він тебе любить?

Олеся. А вас він ще більше любить. Він навіть завсіди говорив, що жити без вас не може.

Катерина. Ну, дивись, дурна дівка.

Олеся. Ага, дурна. А на різдво як приїхав, то не з вами тільки говорив і сидів? А ви знов і самі кажете, що так його кохаєте...

Катерина. Що ти плетеш? Тобі? Кому я казала?

Олеся. А меніж отсе що йно казали, хиба я не чула?

Катерина. Мовчи вже, годі!... *(на бік)*. Що се я, справді, наплела неначе божевільна!

Олеся *(цілує її в руки)*. Тіточко моя кохана, не віддавайте мене за Омелька! Не невольте мене! Не віддасьте?

Катерина. Та геть собі! Яка я тобі тіточка, коли ти мене не слухаєш.

Олеся. Бачите, ви зараз і сердитеся. Яж вас завсіди слухаю й слухатиму, я все для вас зроблю, тільки не невольте мене тіточко! *(Цілує)*.

Катерина. Та ну, вже годі, щеж його нема... *(На бік)*. Хай тільки приїде, то й сама закохаєшся, не журись! *(Виходить)*.

Олеся *(крізь сльози)*. Господи, хочби його там не пустили, або що! Що се за нещастя таке на мене! Про кого тільки й думаєш і гадаєш, того кажуть з голови викинь, а покохай иншого, хоч він тобі й не рівня. *(Йде в кімнату)*.

Сват *(за дверима до Катерини)*. А коли не вірите, так самі побачите *(входить з мішком)*. Вжеж Юдко не став би дурити. *(Катерина входить)*.

Катерина. Та чи ви отсе правду кажете, чи ви не дочули, тай самі не знаєте, що плетете?

Сват. От таке! Не дочув! Хибаж я глухий, чи що? *(Олеся входить в кімнату)*.

Катерина. А тож не глухий? Ну дивіться! Адже як той пень!

Олеся. Та що там таке?

Катерина. Адже кажуть — от, що Омелько має сьогодня приїхати.

Олеся *(злякавшись)*. Ой, лишенько! Сьогодня?

Сват. Егеж. Що? зраділа?

Олеся. А відкіляж ви знаєте, дядьку?

Катерина. Та роскажіть бо добре, бо я аж серця в собі не чую, аж у голові завернулося. Господи, чи се правда?

Сват. Та кажу вам, що не вспів я там купити того мяса...

Катерина. Тай не купили?

Сват. Та купив! Онде маєте. *(Показує на мішок)*.

Олеся. Ну кажіть же, дядьку!

Сват. Ну, вийшов з того хутора на дорогу, дивлюсь, аж їде наш коваль Юдко, жид. По залізо, чи що, їздив аж до губернії...

Катерина. Та ну бо скорійше! Нащо мені той Юдко!

Сват. От він дігнав мене тай каже: „Ну, що ви, каже, мабуть і не сподіваєтеся свого панича, а от сьогодня певно й побачите“. Як — кажу, сьогодня? Колиж він не писав, щоб напевне на який там день. — „Ну, а яж, каже, позавчора його бачив у місті, то він казав, що сьогодня має приїхати“.

Олеся. Ой Боже мій, щож се буде?

Сват. „Щей, каже, сказав, що його в наше село навчителем мають настановити“.

Катерина. Господи, невжеж таке щастя!

Олеся. Так він же може бреше той Юдко.

Сват. Яж йому теж казав: „Тобі, кажу, збрехати нічого не шкодить“. А він щей забожився: „Щоб мені так, каже, жидом бути, як се правда, що я кажу! Я вже, каже, і вашого Івася післав на стацію, бо їдучи коло млина побачив, каже, що він там з хурманкою збирається до дому, то я каже, й казав йому їхати“.

Катерина. Ось тобі!

Олеся. А мука?

Сват. А муку, бачите, Юдко взяв на свій віз, так я ось з тим і приїхав. Десь він ще й листа дав, чи записку від Омелька.

Катерина. Деж він той лист? Чомуж ви зразу не дасьте, а росказуєте про свого Юдка.

Сват *(шукає).* Та десь я його всадив, що й не найду, чи в кишеню, чи де?...

Олеся. Може за пазухою, пошукайте?

Сват. Нема щось!... де він згинув?

Катерина. Ну, дивись! Господи! Як же так, щоб я лист згубила! Давайте мені швидче, бо я й не знаю, що з вами зроблю, битиму, далебі, не витерплю!

Сват *(шукає).* От тобі зараз і бити за радісну вістку! Тай нащо вам той лист? Юдко казав, що й у листі, точнісенько усе те саме написане, що він казав, що, каже, сьогодня Омелько приїде, напевно, хочби і в ночі. *(При останніх словах входить Семен).*

Семен. Сьогодня, кажете, теє?... *(Олеся шепче йому).*

Катерина. Ох, головонько моя бідна, ну, що тепер робити? Чим же ми його приймати будемо? Нічо не наготовлено!

Олеся. Добре, що хоч вареників зготовила.

Сват. Вжеж собі як знаєте, так і робіть. Готовте баль для Омелька, от що!

Семен. Егеж, звісно, мовляли.

Сват. А я ось піду до коршми по мід *(бере шапку).* Стрівайте, щось у шапці неначе шелепає... Ось і той лист, тільки, що трохи помяв.

Катерина *(вириває йому з рук).* Давайте, побіжу зараз до дяка, хай прочитає...

Семен. Тіточко, теє... може би я, мовляли... розібрав?

Сват. А справді, нащо бігати до дяка.

Катерина. А вжеж, та ти прочитаєш!

Олеся. Та там, бачу не багато й написано, бо щось, здається, невеличкий лист.

Катерина. Ну, то читай же! Але, бачу, поки ти дійдеш до ладу, то й назад вернуласяб!

Семен. Тіточко, ви теє... не перебивайте, мовляли, бо воно, знаєте, нічого не вийде. *(Читає по складам)* — „Милая моя, дорогая мамонько“.

Катерина. Синку мій! чи я тобі мамонька.

Семен. Слухайте теє... „Ви не ожида... ожида...“

Сват. Се мабуть про Юдку, не інакше.

Катерина. Та цитьте но з своїм Юдком!

Семен. „...не ожидаєте мене...“

Катерина. Що таке? Не ожидати його?

Олеся. Ох, колиб се правда!

Катерина. Щож то він уже зовсім не приїде, чи що? *(До свата).* Щож ви отсе наплели з своїм Юдком поганим, щоб він вам сказився!

Сват. Та мабуть там не так написано. Семене, ти подивись добре, та перешлябизуй...

Семен. Колиж теє... мовляли, дуже якось покручено по вченому.

Сват. О вчений, що то семенар... *(Катерина закрила йому рот).*

Семен. „...не ожидаєте...“ Ага, се значить, що ви його не чекаєте.

Катерина. Алеж не чекаємо!... Давай сюди, бо ти, бачу, такого тут начитаєш...

Олеся. Дайтеж йому розібрати, він же письмо знає...

Семен. Тіточко, теє... не перебивайте. „А я рішите... ріши...“ Щось ніби решето, чи що?

Сват. Може нове решето вам купив на подарунок.

Семен. „...рішитель...“

Катерина. Ой щоб тобі з твоїм читанням. От у тебе голова, то зовсім решето.

Семен. Стрівайте! „Рішитель...“ *(приглядається)* так, „рішитель“ а на другім рядкові стоїть: „но приїду...“ чи „не приїду“. Мабуть не приїде. „Через, через два дня“.

Сват. Позавчора, бачите, він бачився з Юдком.

Катерина. Та годі вже з тим Юдком! От покарав мене Господь!

Олеся. Так, отсе бачите, він перше сказав Юдкови, що хотів сьогодня приїхати, а отсе в письмі написав, що вже не приїде.

Семен. Ага, не приїде... я так і читав, тілько щось там мовляли про решето, чи що, то вже я того не розберу.

Катерина. Чи вже усе?

Семен. Ні, ще капку. „Жду не дождуся скорого свиданія з вами“. Ще й підписався: „Ваш Омелян“.

Катерина. Щож се, Господи, за нещастя таке. Невжеж він таки зовсім забув на нас. От тобі вареники, от тобі телятинка. Для когож я усе наготовила.

Сват. Не журіться, самі поїмо.

Катерина. От одну мала потіху і тота пропала.

Наталка *(вбігає)*. Мамочко, мамо, на згірочку їде Івась з якимсь паном.

Усі. Де? де?

Катерина. В голові тобі покрутилося.

Наталка. Як не вірите, то самі подивіться! Просто сюди їдуть.

Катерина *(дивиться у вікно)*. Він, він, Омелько, сокіл мій ясний. Ох, що зі мною діється, не стямлюся від утіхи. Не зможу я свого серця вгамувати. — Побіжу на стрічу, що буде, то буде.

Завіса спадає.

ДІЯ II.

Та сама хата.

Івась *(вбігає й кидає подорожню одежу на лавку).* От і приїхали, слава тобі Господи! Отсе радість, для мами тай для усіх нас. Деж він? *(Вибігає за двері).*

Омелько *(входить).* Слава Богу, дістався таки під рідню стелю. Справді, ся хата завсіди була для мене як рідня. Що то тепер мене чекає? Коло Катерини щось той старий, не знати пощо, вється. Побачимо, яка то вона стала.

Івась *(вносить з Катериною подорожні річи).* Матусю, ви не сподівалися сьогодня Омелька?

Катерина. О, вже що несподіваний, то несподіваний.

Омелько. Хибаж ви не дістали мого листа?

Катерина. Та дістали, дістали, але якось не розібрали добре.

Омелько. Ну, тепер все одно, коли я вже з вами. Здорові були, матусю, ще раз!

Катерина *(цілується з ним).* Здоров, мій голубе сизенький. Якаж я рада, Господи! *(Цілуються).*

Івась. Тепер, матусю, певно й не пізналиб Омелька, якби де побачили ненароком.

Катерина. А хибаж би пізнала такого пана!

Омелько. Невже? Та пригляньтеся добре тай я на вас подивлюся.

Наталка *(вбігає з бубликами).* Ой, бублики, мамо, бублики! Дядько привезли.

Катерина *(до Наталки).* Поцілуй у руку! *(Наталка цілує Омелька. Олеся входить і стає в кутку коло порога).*

Омелько. Велика рости, Наталочко! У мене ще там є гостинці для вас, але там на возі.

Катерина *(до Олесі).* А тиж чого стоїш? Не можеш пана теж у руку поцілувати? *(Олеся засоромившися хоче цілувати).*

Омелько *(не дає руки).* Ні, Олесю, дай, ми краще з тобою по братерськи привітаємося. *(Цілуються).*

Катерина. Бач, так і випняла губи до панського поцілунку. *(Олеся відходить в кут).*

Омелько. Нащо ви її соромите? Певно, рада, що побачилися.

Катерина. А тож хиба не радуватися? Та для мене сьогодня неначе свято яке велике, соколе ти мій ясний. *(Цілує його в голову).* А хтож там коло коня зістався?

Омелько. Та там старий сват, вони все зроблять.

Івась. І Семен теж там. Вони зараз прийдуть. *(Вибігає з Наталкою за двері).*

Олеся *(теж виходить).*

Омелько. А я скорійше поспішав, щоб вас, матусю, швидше побачити.

Катерина. От спасибі, що не забув, не гордуєш мною, хоч і вийшов на пана. Вже ти, слухай, вибач, що я на тебе кажу ти, не гнівайся.

Омелько. За когож ви мене маєте? Нехай мене Бог покарає, коли я вас перестану любити колинебудь. *(Цілув її).* Хибаж ви не бачите, що я не вспів скінчити екзамену, зараз і поїхав до вас, та ще й приїхав не на короткий час, а на довго — на все. Мені нічого не треба було, тільки щоб з вами скорійше побачитися, матусю...

Катерина. Ой, серце моє! Він усе таки мене матусею зве.

Омелько. Воно, й справді, мені самому навіть якось трохи дивно називати вас матусею, чи воно тим, що давно не говорив з вами, чи тим, що ви молоді, щоб вас матусею звати, а я от як бачите... *(сміючися)* вже молодець не аби який, дійшов до літ, може й вас дігнав.

Катерина. І, де там! Та називай собі мене, як тобі до вподоби, хиба гніватимусь, чи що? Чейже може не забув, яке моє імя?

Омелько. То невжеж так і дозволите звати себе Катериною?

Катерина. А щож, хибаж я тобі справді мати, чи що? Спасибі, кажу, що хоч згадав про мене.

Омелько. І не гріх вам, Катерино, про мене думати оттаке? Я вам кажу, що мені директор давав і не одно далеко краще і корисніше місце, як в нашім селі, але я не захотів. „Нікуди, кажу, не хочу й не піду, хоч ви мене озолотіть, тільки до своїх, бо у мене, кажу, там все одно, що своя хата, своя родина, свої люди, всі мене знають. *(Наталка входить).*

Катерина. А вжеж, що так. І знають і люблять.

Омелько. Тай я вас усіх люблю, як своїх рідних, а найбільше вас, Катерино, *(цілує її, вона соромиться, Олеся хитро сміється до неї)*

та вашу хату, ваших дітей. Наталко, сестричко моя! *(цілує її)*. Бач, яка велика виросла. А щож, читати учишся?

Наталка. Учуся, дядечку, а тепер ви мене поучите.

Катерина. Адже сядуть часом з Олеською або Івасем, та пикають — пикають усе — бе та ме, тільки й чуєш, що бечать неначе ті ягнята, а нічого не вдіють своїми коловатими язиками.

Івась. Мамо, нащож ви стидаєте мене перед Омельком, колиж мені й дяк завсіди каже, що я добре читаю.

Омелько. О, тебе, я знаю, тиж ще у покійного учителя вчився.

Катерина. Та вже там, бачу, їх учіння! Олеська теж трохи научилася, бо, каже, соромно перед Омельком, що я, каже, нічого не знаю.

Омелько. Молодець Олеся! Яж заєдно говорив вам, що з неї буде хват дівка, на все село.

Катерина *(моргаючи на Олесю).* Вона добра дівчина й мене слухає, каже: „Все, все для вас зроблю". Ну, Олесько, дай от гостеві пообідати з дороги! Омельку, сідай, голубчику, до стола.

Омелько. Почекайте, дайте ще перше розглянутися, як ви тут живете, господарюєте.

Катерина. Де вже, які з нас господарі! От баби, бабами. А чоловіка тільки й є, що от Івась. А що він почне, яка в йому сила?

Омелько *(до Івася).* Стрівай, голубчику, тепер обидва будемо господарювати! Я тобі поможу.

Івась. Мені дядько помагали. Тепер от уже якийсь час і зовсім у нас живуть, то мені лекше.

Омелько. Який дядько?

Катерина. Та мій же сват.

Омелько. Ага... А виж кажете, що у вас нема чоловіка? *(Катерина бентежиться).*

Івась. А то часом Семен прийде, як яка робота трудніша трапиться, то теж поможе, або хоч дорадить.

Олеся. Він таки частенько нам помагає.

Омелько. Спасибі йому. Я його дуже люблю, бо й він до мене все такий щирий. От і тепер вийшов зустрічати мене.

Олеся. Він все споминає: „Колиж, каже, Омелько приїдуть?".

Катерина. Добрий собі парубок, хоч там невелике що.

Омелько *(сідає коло стола).* Е, не кажіть таке, Катерино. Він варт, щоб його похвалити. *(Олеся готовить на стіл).* Я кажу, щаслива буде та дівчина, *(дивлячися на Олесю)* котра вийде за Семена.

Катерина. Ех, якби тільки йому язика підточити, або хоч підрізати, а то неначе він там у його пришитий. Як почне балакати, то неначе той кінь, що зачіпив за колоду, тай стоїть: пручається, пручається, а все на місці.

Омелько. Невимовний, то правда, алеж...

Катерина. Здається виспавсяб, поки він слово скаже.

Омелько. Та се байдуже, Катерино. Він не буде ні попом, ні дяком. Алеж за те, в нього серце золоте.

Олеся. А що, тіточко, бачите, й Омелько теж кажуть, що Семен добрий парубок, а ви все на мене, що ніби то я дурна й нічого не розумію.

Катерина. Багато ти там розумієш!

Сват *(входить з Семеном)*. Діждалися, таки, слава тобі Господи! От тобі й вихованець, Катерино! *(Тріпає її по плечу)*. Бач, який хороший! Вже мабуть тепер і дивитися ні на кого не схочеш. *(До Омелька)*. Якже ти там поживав собі, пане Омеляне?

Омелько. Нічого собі. *(Входять гості)*.

Гість I. Здорові, пане научителю.

Гість II. Як ся маєте? Спасибі, що нас не забуваєте, що приїхали таки до нас.

Омелько. Здорові, здорові, сусіди добрі! Не то, що вас не забуваю, а от і зовсім до вас приїхав. *(Цілуються)*.

Гість I. Таки справді?

Гість II. А ми тут таки частенько собі говорили, що як наш Омелько виучиться, то вже будемо мати свого научителя.

Катерина. Звісно, таки воно, мовляли, що свій, то не чужий.

Омелько *(до гостей)*. Сідайтеж ось за стіл. *(Сідають)*. Семене, а ти чого стоїш?

Семен. Та я, звісно, от... стою, мовляли.

Катерина. Так сідайтеж уже всі, а я ось піду тай меду доброго пошукаю для таких гостей. Олесю, став там на стіл усе, що успіли наготовити. *(Виходить, Олеся подає)*.

Омелько. Семене, сідай разом зі мною.

Семен. Теє... ніби то... кажете... Хибаж я вам рівня?

Омелько. Та не говори, бо ти, — слухай, — зі мною, як з паном! Кажи на мене „ти“, як і я на тебе. Сідай!

Семен *(сідаючи коло Омелька)*. Та воно, звісно, я тебе дуже люблю! *(Цілуються)*.

Омелько *(хитро)*. Тільки мене одного, а більше нікого?

Семен. Та чомуж?... Я щож?... *(дивиться скоса на Олесю)*. Мовляли, чи люблю?... я звісно...

Гість I. Ну, що той Семен, як почне говорити, то мене завсіди аж сміх бере.

Гість II. Щож, а я люблю так, бодай нікого язиком не скривдить.

Олеся. Де там скривдити? Він помогти кождому готов від щирого серця. *(Діти лізуть до стола, вона до їх потихеньку).* Не лізьте, ось я вам дам їсти. *(Ставить їм миску осібно на лавці).*

Катерина *(входить з бутельками).* Свату, а виж чому не сідаєте до стола.

Сват. Та вже нехай там так. Я осьде коло дітей.

Катерина. Тепер частуватиму гостей. Омельку, може й ти вже пити научився?

Сват. О, вчений! Що то семенарія! Ого!

Омелько. Хоч то воно в семинарії того не учать, але з вами, Катерино, то хиба й випю для приїзду.

Катерина. Невже? Ну, то тобі перша чарка. *(Наливає).* Дай же нам Боже, щоб ми зажили, як у небі, щоб тобі щастя річкою текло, та ще знаєш чого я тобі пожелаю? Щоб тобі Бог дав таку жінку, щоб... аж не знаю що й сказати.

Омелько. Тільки щоб любила мене, а більше мені нічого й не треба.

Катерина. Щоб любила, як я тебе люблю, та доглядала! *(Дає йому чарку).*

Омелько. Та пийтеж ви перші, коли мені такого добра бажаєте.

Катерина. Ну, здоров же будь! *(Пє і йому наливає).*

Омелько. Поздоров Боже! *(Бере чарку).* Щоб любила й доглядала так, як ви мене любите й доглядаєте! *(пє).* О, добрий мід! *(Наливає Семенови).*

Катерина. Е, нічого, нічого. Се тому, що ти ніколи не пєш... Олесько, сідай і ти он там коло Омелька рядком.

Олеся. Тіточко, так мені коло печі треба. *(Соромиться).*

Катерина. Ну, ну, іди, сідай! Я й сама зроблю, що треба, *(веде її за стіл до Омелька).* Вона частенько тебе споминала та виглядала.

Омелько. Ага... А виж, Катерино, чому не сідаєте? То краще ви сідайте оттут, коло мене, а Олеся молодша, то вона поклопочеться коло стола та коло печі. *(Олеся встає).*

Катерина. Та чогож?! сидіть, як сидите! Моє місце осьде, коло свата. Закусуйте от та випийте ще! *(Пють і закусують).*

Омелько *(встає, на бік).* Щось вона дуже коло того свата.

Гість I. От, Катерино, чи думала ти коли, що з Омелька буде така голова?

Гість II. А вжеж, що голова, то голова!

Сват. Ого! Що то семенарія!

Катерина. Та всіж, навіть змалку, хвалили Омелька, що він дуже розумний.

Сват. О, розумний тай вчений! Що то! Ого!

Катерина. Як ще він ходив до школи, то бувало й хлопці говорять: „У вашого, каже, Омелька, то навіть і язик не так якось зроблений, як у всіх“. Тай почнуть бувало оглядати язики; як котрий висолопить, то у його як та лопата, широкий та грубий, а мій Омелько, як покаже, то у його такий тоненький, гострісенький, чисто як та швайочка. То я бувало їм і кажу: „Через теж то він, кажу, й розумніший від вас, йолупи!“.

Сват. О, розумний! Що то семенарія.

Омелько *(сміючися).* Ой, бодай вас, Катерино, як ви все памятаєте!

Катерина. Ти не гнівайся, Омельку, що я про тебе росказую.

Омелько. Хибаж я жартів не розумію? Сідайтеж осьде!

Катерина. Нехай після, частуй там гостей! А я тут біля свата...

Омелько *(на бік).* Нещастя з тим сватом! *(Наталка з Олесею показують одна другій язики в куточку, Катерина їх розганяє).*

Наталка. Ха-ха-ха! Мамо, мамо, у Олеськи язик зовсім, як лопата! *(Сміх),*

Сват. Бач, уже й догляділа!

Олеся *(до Наталки).* А у тебе ще грубший, хоч ти й мала. *(Тікає в кімнату).*

Катерина. От через те, то ви й дурні. Хиба сього й так, без язиків не було?

Івась *(коло дверей).* Мабуть ще хтось іде.

Дяк *(трохи пяний входить з хлопчиками).* Опоздали на трапезу, алеж хазяйка, думаю, надгородить, коли заслужимо. Ну, скубенти мої, заспіваєм малу славословію! У ряд! Та дивіться на мою палку! *(Співають).*

Nr. 4.

Радуйся, учителю, слава тобі!
Радуйся, просвітителю, слава тобі!
Радуйся прекрасний
Наш ти місяченку ясний
Радуйся, слава тобі! } bis

Ми тебе ожидали, учителю наш!
Ми тебе жадали, — просвітителю наш!
Радуйся, прекрасний і т. д.

Сонечко ти у небі, світиш всім нам,
Ти вже просвіту можеш дати всім нам.
Радуйся, прекрасний і т. д.

(Олеся, почувши пісню виходить з кімнати).

Катерина *(сміючися).* Що се, пане дяче, акахвиста, чи що, прийшли співати, що все радуйся та радуйся?

Дяк. Ні, се не акахвист, бо акахвист тільки до святих співається, а се малая славословія на привітствіє нашому великому учителю і темних просвітителю пану Омеляну Трохимовичу. *(Підходить до стола).* Благоденственнаго і мирнаго житія пану Омеляну!... А як не шкода, то... налийте чарку меду.

Омелько. Здоров, пане дяче. Не гнівайтеся, що не називаю вас по імени, бо й не знаю ще навіть, як вас величати.

Дяк. Харлампій Калістратович, пане Омеляне.

Наталка. Як, як кажете? *(сміється).*

Сват *(до себе).* Щось вже збрехав, здається.

Дяк *(до свата).* Харлампій, кажу. Ви, певно, не чули такого імення, бо воно простим людям не дається.

Катерина. Якого там ще Хворлапа видумали? Харко — от і годі! А то ще якийсь там Хворлапий.

Дяк. Катерино мученице, ти завсіди мене обиджаєш, а от, як я прошу заспокоєнія для душі моєй, то ніколи не даси.

Катерина. Дай там йому, Омельку, чарку.

Омелько *(наливає).* Так ви мабуть ще недавно поступили в наш приход?

Дяк *(пє).* Пятий місяць тутечка обрітаюся, аки во тьмі кромішной.

Катерина. Хиба вам у нас не добре, що кажете у якійсь там тьмі?

Дяк. Ні, се вже бачите, така пословиця.

Омелько. Ну, то сідайтеж, будемо знайомитися.

Дяк *(сідає).* Спасибі! Вже як кажуть, так і правда, що день на день не попаде. Чи вірите мені, пане учителю, сьогодня такий день вдався, що з самого рана аж до сеї щасливої години, що вас оглядаю, чарки горівки в вічи не бачив!

Сват. А деж би ти його бачив, нашого Омелька, коли й сам ще недавно до нас настав?

Дяк. Горівки, кажу, не бачив!

Гість І. Ну, се, скажім по правді, може й брехня.

Катерина *(до дяка).* То ще хочете? *(Наливає).*

Дяк. Правда, як то каже пословиця, що середа на пятницю несхожа. *(Пє).*

Омелько. Якісь у вас все пословиці чудні. Де ви їх понаучувалися?

Дяк. Се все моя робота, пане учителю. Щож, знаєте, нічого робить тут між темним народом — от, сидиш собі, мовляв, аки во тьмі кромішной, та пословиці видумуєш. А як перепаде, знаєте, чарчина-друга, то й випєш для утіхи со скрежетом зубовним і со воздиханієм, як то каже пословиця. Ох-ох!

Катерина. Та не зітхайте вже так, нате! *(Дає чарку).*

Омелько *(до дяка).* Може, слухайте і та „славословія“, що ви отсе співали, теж вашої роботи?

Дяк. Моєї, моєї. А ви думали, що я її з книжки взяв? Я з голови, з голови.

Омелько. А нічого таки заспівали. А отсе, значить, мої ученики будуть?

Дяк. Скубенти, скубенти. О, вони у мене молодці! Вони, хоч ти їм чорт зна що скажи співати, — переспівують.

Омелько. Слухайте, Катерино, дайте там щонебудь хлопцям за співання!

Катерина. Нате ось по варенику, щоб любили та шанували нового учителя. *(Хлопці сідають і їдять. Катерина йде в кітнату і випихає Олесю до стола, вона сідає коло Семена).*

Дяк. Бачите, голодранці, ще й вареників дістали. Ну, чолом в землю возблагодаріте.

Омелько. Старайтеся, хлопці, учітеся! І я колись таким був, а тепер — бачите!

Дяк. Ти вже не гнівайся, пане Омеляне, що ми нехороше співаємо.

Омелько. Та чогож? Я усякі співи люблю.

Дяк. Ні, я знаю, що ви ще не так умієте співати, бо ви вчені.

Сват. О, вчений! Що то семенарія!

Дяк. Ви тут і наших дівчат та хлопців понаучивали таких пісень, що тут ніхто й не знав. А як довше поживете, то єще понаучуєте.

Омелько. А справді не позабували? Олесю, памятаєш ще яку небудь?

Олеся. Або чомуж би ні? Памятаю деяку.

Семен. Вона й мені... звісно, кажете: чи любить?... співала таки...

Омелько. Бач, ще й другим приспівує. А ну-но, давай пригадаємо, Олесю. *(Співають: Омелько, Олеся, Семен).*

Nr. 5.

1. Там на горі крута вежа,
Там бистро тече вода,
Там дівиця, красавиця } bis
Хороша і молода.

2. У нас дівки всі хороші,
Коси з довгим волосом,
Очи гарні, брови чорні, } bis
Личко як кров з молоком.

3. Як дівчина усміхнеться,
На серденьку чистий рай,
Як погляне, — серце вяне, } bis
А за ласку все віддай.

Дяк. Чудесно, чудесно!

Сват. Ого! що то семенарія!

Катерина *(до дяка).* А вжеж, не по вашому, пане хворолапий, чи як вас там.

Дяк. Харлампій — а вона хворолапий!

Сват. Чисто хворолапий!

Гість I. Тай голос же у вас, пан учителю!

Гість II. От би нам такого дяка!

Сват. О, вчений, вчений!

Дяк. Ну, бачите, що инше пісні співати, а що инше стихирі та канони та кондаки.

Катерина. А Олеська, Олеська, бач як старається за Омельком! *(Олеська тікає від стола).*

Дяк. О, Олена хвацька дівка, чисто та Єлена Прекрасна, як то каже пословиця. Вона й мені дуже вподобалася, тільки вона мені ніколи не піднесе чарку горівки, а з її рук то я, здається, й бочку випив би, не то що чарку.

Гість II. Бач, губа смак має, хоч він, мовляли, й хворолапий.

Дяк. Харлампій, кажу! От, темнота! Хоч ти в його вистріль, а він все своє.

Омелько. Та вже там не гнівайтеся, дяче. Нате ось, випийте, коли є охота, за здоровля Олени Прекрасної!

Дяк *(взявши чарку, підходить до Олесі).* О, за Єлену Прекрасну то я й не просячи випю, але з вами, пане учителю.

Омелько. Ну, добре, коли вже пити, то пити. *(Пють).*

Дяк *(лізе до Олесі).* Ой, ти, Єлено Прекрасна!

Олеся *(тікаючи).* Господи, от знов пристане отой пяниця, що й не відчепишся.

Омелько *(встає).* Катерино, чомуж ви там десь сидите, неначе чужа? Чи ви сердитеся на мене?

Катерина. Так чогож я маю сердитися, коли я така рада що й Господи! Ми ось з сватом випємо за твоє здоровля. Сваточку, бачите, який у мене сьогодня празник? Будьмо здорові! *(Пє зі сватом).*

Омелько *(до себе).* А все з тим сватом!

Сват. Дай Боже, дай Боже Омелькови! Що то семенарія!

Дяк. Ну, скубенти мої! Поїли вареники? Так, тепер же за вареники повинні заспівати свойому учителеви многая літа. Беріть по партесному! Знаєте, як співається партесне? Де мені співати, там ви мовчіть, ані чичирк! *(Співають).*

Nr. 6

1. **Хор**: Многа літа, Омелян!

Дяк *(сольо).* Многа літа, ти наш пан!

Хор. Многа літа, многа літа } bis
Пан Омелян!

2. Веселися, Омелян!
Будь щасливий ти наш пан!
Многа літа, многа і. т. д. } bis

3. Будь здоров наш Омелян!
До „свиданія“, наш пан!
Многа літа, многа і т. д. } bis

(Скінчивши виходять, Катерина крадькома показує Олесі, щоби сіла коло стола, вона сідає).

Омелько. Кудиж ви, пане дяче?

Дяк *(провадить хлопців).* Я нікуди од вас та од меду. Я тільки їх випроваджу. Ну, йдіть мої скубенти, побігайте там собі, а потім я вас ще покличу на славословію, як будемо відходити. *(Вертається до стола).*

Омелько. Катерино, та сідайтеж, кажу, осьде з нами! Семене, голубчику, пусти їх на своє місце!

(Семен хоче вставати).

Катерина. Та кажуж тобі, не зважай ти на мене. Моє місце ось де, коло старненьких. Вже й горівки мабуть нема, чи що? Піти, пошукати, тай закуски прикинути. Свате! *(Виходить в кімнату з мискою).*

Сват. Го! *(Йде за Катериною).*

Омелько *(відходить з Олесею на бік).* Олесю, слухай, чого се тіточка не хочуть сідати коло мене? Ніби цураються мене, а все тільки з тим сватом. Чи вони сердяться, чи у них що инше на думці?

Олеся. Хибаж я знаю?

Омелько. Може що знаєш, то скажи, бо у мене щось так погано на душі, що я й не знаю, здається, ніколи так не було!

Олеся. Сват, як віддали дочку заміж, то стали дуже нудьгувати, все, бувало, ходили до нас, а тіточка казали, щоби вони вже й жили з нами.

Омелько *(з посмішкою).* Залицяються, чи що?

Олеська. А хто їх зна? Тіточка іноді й кажуть, ніби жартуючи: нам, свату, годилосяб і побратись.

Омелько. Бач, знайшли собі пару! Ех, кращеб було й не приїзджати! *(Виходить на двір без шапки. Діти теж виходять).*

Дяк. Що се ти, Олено Прекрасна, так зашепталася з тим паном?

Олеся. А вам що до мене?

Дяк. Мені, кажеш, що до тебе? Хиба я вже й тобі не пара? *(Залицяється, гості сміються).*

Сват *(входячи з кімнати).* Дивись! Закрив очі окулярами тай думає, що вже й стиду не буде.

Олеся *(відштовхуючи дяка).* Та геть собі! Вже знов залицятися хочете?

Семен *(до дяка).* Теє... як воно... чуєте.

Дяк. Єлено Прекрасна, ти мені не віриш? А я тобі правду кажу, — от як я Харлампій Калістратович, що якби ти була дяком, а я на твоїм місці Єленою Прекрасною, то я тебе полюбив би, далебі полюбив би. А ти мене не хочеш.

Олеся. Та хто вас полюбить? Подивіться тільки на себе.

Гість І. *(сміючись).* Онде зеркальце висить!

Дяк. Щож мені дивитися? Я й так знаю, що я теж пан, та ще й з діда-прадіда, не то що з якого там пастуха. *(Показує на Семена).*

Семен *(кашляє).* Теє... слухайте...

Олеся. Не дуже похваляйтеся своїм панством, бо я воліла би бути за пастухом, ніж за таким паном! *(Виходить за двері, Семен за нею).*

Гість І. *(сміючися).* Що, пане дяче, чи там, пане Харалапію? Сказала, як відрізала! *(Виходить помалу).*

Сват. Чисто як відрізала! Ого, вона така, вона може!

Дяк *(сідає коло стола, схиливши голову на коліна).* О, щоб її так порізало!

Катерина *(входить з кітнати вбрана).* От тобі й на! Несу мід, а гостей нема. Де вони? Деж Омелько?

Гість ІІ. Мабуть вийшли прохолодитися та побалакати на дворі, бо воно й справді, піт проймає. Піду й я та покличу. *(Виходить).*

Катерина *(коло вікна).* Він з Олеською... *(Заздрісно, до себе)* Бач, як любенько стоять та воркують!... Вже й про Семена забула. Нехай... нехай побалакають собі, може вони й добалакаються до чого... Я рада, дуже рада!... Сваточку, ви раді? Скажіть: раді? *(Трясе його за плечі).*

Сват. Радий... радий... Та що се з вами?

Дяк *(піднявши голову).* А от я дуже не — радий!...

Катерина. Ох, Господи! сей чорт ще тут. А я й не бачила...

Дяк *(вставши, до Катерини).* Катерино мученице, не мучте ви мене! Не щипайте мого серця на шматочки.

Катерина. Та хто вас там мучить? Здурів зовсім, чи що?

Сват. Авжеж здурів! Так тобі тут хвостом молов коло Олеськи, що вона аж втікла.

Катерина. Чого хвостом молов?

Дяк. Се вже суєсловіє, Катерино мученице. Ніяким я хвостом не молов, бо я не собака. Я ізявив Єлені Прекрасній свої всі вожделінія, а вона мене пастухом назвала.

Катерина. Добре зробила. А як ще при мені будете, кат зна що плести, то я вам от при людях такого сорому нароблю, що ви й не будете знати, котрим вікном втікати!

Дяк *(з просьбою).* Катерино мученице, на що ви бажаєте моєї погибелі? Я не хочу вашої Олени! На що вона мені?

Катерина. Колиж не хочете себе погубити, то не споминайте мені ніколи про се! Чуєте?

Дяк. Чую! чую! Ви так кричите, що не тільки я, але й посторонні лиця чують. *(Сідає).*

Омелько *(входить смутний з Семеном).* Так то, так, Семене! Серце іноді й само не знає, чого хоче.

Семен. Не знає, кажете?

Дяк. Ах, не знає, не знає!

Катерина. Що се ти, Омельку, неначе засмутився? Заспівав би краще.

Омелько. Хай вам сват заспіває.

Катерина. Отсеж як раз! Деж та Олеся?

Дяк. Семене, заспівай яку пісню, або веселу, або таку, щоб аж сльози потекли!

(Входить Івась і Наталка).

Семен. Та я теє... а щож, мовляли, я ніколи й не співаю.

Дяк. Як то ні? А там коло ставка вечером, памятаєш, з Єленою Прекрасною? Я вас підслухав!

Івась. Правда, правда, вони частенько співають.

Наталка. І я чула нераз, як вони виспівують у двох. *(Входить Олеся).*

Дяк. Ага, а при людях, то стидаються?

Семен. Чого, мовляли, стидатися? Олесю, теє... заспіваймо! Може й Омелько поможе! *(Співають).*

Nr. 7.

Хор:

1. Ой там зза гори
Їдуть мазурі.
Їде, їде мазурочок,
Везе, везе мій віночок, } bis
Вінок золотий. 2

2. Прийшли паничі
Серед темної ночі,
Брязк, стук в віконечко,
Вийди, вийди паняночко, } bis
Дай коням води. 2

3. Годі мені встать,
Коням води дать,
Бо матуся заказала
Щоб я хлопців не кохала, } bis
Мати боються. 2

Катерина. Деж наші гості?

Олеся. Пішли до дому.

Катерина. А я навмисне принесла ще меду.

Дяк. От би з нової бутилочки за „всеобщеє благоденствіє“.

Катерина. Пострівайте, я ось сватови дам, бо вони, либонь, одну чарчину й випили. *(Дає сватови).*

Сват. От, спасибі, Катерино! Ти знаєш, що я все до тебе такий щирий. *(Пє).*

Омелько *(до себе).* Гляди, щоб тота щирість тобі на зле не вийшла!

Дяк. І я теж такий щирий, що й Господи!

Олеся. Наливайте там дякови, хиба не чуєте, як приговорює?

Дяк. От, спасибі, Єлено Прекрасна.

Катерина. Слухайте, дяче, з вас був би собі чоловік нічого, колиб не та горівка. *(Наливає).* Нащо її стільки пєте?

Дяк *(пє).* Для утіхи, Катерино мученице, для утіхи!

Омелько. І мені дайте, Катерино. Буду пити для утіхи за ваше з сватом здоровля. *(До себе)* Щоб йому краще було на безголовя! *(Пє).*

Дяк. Охо-хо-хо! Одно лиш огорченіє а утіхи ніякої. Нещасний я вродився, нещасний і умру. Чую, що загубив свою душу і не можу тепер ніяк її найти. О, горе, горе мені велике!

Олеся. Ішлиб ви, дяче, краще до дому, бо ще й заснете тут!

Дяк. Єлено Прекрасна! Нащож ти мене виганяєш? А чомуж ти Семена не виженеш?

Катерина. Бо й справді заснете, або ще й заплачете. Щось таке сумне почали говорити, що аж мого Омелька неначе засмутили.

Омелько *(сміючися гірко).* Я... я веселий, я ще розвеселюся! *(Пє).*

Дяк *(до Катерини).* А вам все бажається веселитись. Ех, молодиця з вас, Катерино мученице! Дарма, що вдова!

Катерина. Ну то щож, що вдова? Певно, за молодими бігати не будемо, а старенькі то може ще й не погордилиб! Сваточку, як ви думаєте?

Сват. Що й казати! Молодиця мов на окропі. Як вона коло мене сяде, то, чуєте, дяче, у мене самого аж щось за шкурою подряпає, далебі.

Омелько *(на бік).* Ой, я тебе подряпаю, глухий чорте!

Катерина. Омельку, чого ти неначе справді засмутився?

Омелько. Я... я нічого. Ви на мене не вважайте, Катерино... Я дуже радий. *(На бік).* Діждався радости!

Дяк. Стрівайте, Катерино, ми його зараз розвеселимо. *(Іде до дверей).* Гей, хлопці! Нема?... Скубенти! От тобі й скубенти! Повтікали голодранці! Треба піти пошукати. *(Виходить).*

Сват. На біса нам твоїх скубентів! Нам і без скубентів весело — правда, Катерино?

Катерина. Весело, сваточку! Мені й так з вами весело, а тепер, то ще більше. *(Говорить зі сватом).*

Омелько. Семене, налий мені чарку, та міцної! *(Семен наливає, він пє).* Щоб нічого не чути й не бачити.

Івась *(до Наталки).* Знову пє! *(Олеся з Семеном шепчуть, дивлячися на Омелька, дивуються).*

Сват *(до Катерини).* Бач, он молоді, як воркують в парочці. — Олеська з Семеном; хочби нам з тобою у них повчитися.

Омелько *(до себе).* Я тебе научу, що ти ще раком звідси полізеш!

Катерина. Слухай, Омельку, щось тобі не добре, чи що? Може мід тобі шкодить, то краще вже не пий.

Омелько. Е, дарма! Семене, наливай! *(Пє).*

Катерина *(до Семена).* Семене, чи тут без мене що сталося? Чи він тобі що казав?

Семен. Та яж, тіточко... хто його зна? Бачите, він приїхав, значить... ну, звісно, як до дому приїхав...

Катерина. Ну, та приїхав, приїхав!

Семен. Ну, певно, думав, що воно, мовляли, все добре, а воно... хто його зна?... Тут ніби й сват... А він був такий радий, такий радий... От його мабуть, за серце ухопило...

Катерина. Ох, щоб тебе так за язика ухопило, телепеню!

Омелько. Семене, братчику мій, ходім звідси! Тут і тебе, бачу, зневажають. Веди мене до себе, друже мій! *(Встають).*

Катерина. Якто? З моєї хати йти до чужих людей? Щож то я вже гірша від отсього безязикого?

Семен *(піддержуючи Омелька).* Тіточко, теє... не турбуйтеся! Він прийде, як йому полекшає...

Омелько. Веди мене, веди куди хочеш, щоб мої очі не бачили їх й уха не чули про них!

Катерина. Та що ти тут почув, чи побачив таке? Опамятайся!

Омелько. Ідімо, ідімо звідсіль, бо я не витріваю, я краще в Сибір, краще на каторгу! *(Виходить).*

Семен *(виходить теж).* Заспокійся, голубчику!

Сват. Ха-ха-ха! От розносило його! Люблю таких, їй Богу! Веселий та вчений! О вчений!

Катерина *(паде на лавку).* Щож се таке? Чи се мені сниться, чи що? Не вспів приїхати, вже й впився до нестями! Ще й когось бити хоче, свата чи що? От тобі вчений!

Сват. О, вчений! Вже там, що хочете собі кажіть, а він вчений. Ого! Що то адукація! Семенарія!

Катерина. О, Господи! Аж не можу опамятатися! Гей, Івасю, чуєш, чи він може ще де в коршмі пив, чи що, як ви сюди їхали?

Івась. Мамо, та деж таки, щоб Омелько по коршмах пив? Хибаж ви його не знаєте?

Катерина. Ох-ох-ох! От які добрі діти. Ось тобі потіха з вас! Годуй вас, доглядай, побивайся над вами, щоб на люди вивести, а замісць тієї потіхи сорому на ціле життя наберешся! О, всі ви однакові! *(До Івася)*. І ти такий самий будеш, але я тебе вбю, як почнеш пити! *(Олеся виглядає вікном і знову сідає)*.

Івась. Та чого ви, матусю, на мене? Хибаж я хоч слово коли сказав, або зробив що недобре? *(Плаче)*. Чим же я винен?

Наталка *(починає плакати)*. Ой, мені шкода Івася й Омелька шкода.

Катерина. Ось я тебе віником пошкодую, то ти у мене поплачеш! *(Наталка ще дужче плаче)*. А ти, Олено Прекрасна! Бач, сидить собі панею! Тобі, бачу, все одно, хочби тут хата горіла. І за столом теж мовчала, неначе їй хто рота зашив. Деб утішити, ласкаве слово промовити до панича, — вона мовчить, мов той пень! До Семена то у тебе язик розвяжеться! Через тебе й Омелько став пити, з горя, що ти все з тим телепеньком женихаєшся!

Олеся. Щож, хиба Семен буде оттак пити та кричати?

Катерина. Поговори, поговори мені! Покричи ти ще на матір!. Така то слухняність!

Олеся. Хибаж я не слухаю? *(Плаче)*.

Катерина. От, діждала свята! Ждала, ждала того дня, як якої радости, от і діждала на свою голову! *(Плаче. за нею всі ще дужче)*.

Сват. Ха-ха-ха! От заспівали!

Дяк *(з хлопцями в дверях співають)*. „Многа літа“ і т. д.

Завіса спадає.

ДІЯ III.

Праворуч хата Катерини з садком, коло садка під плотом лавка і стіл. Катерина стоїть в дверях хати, Олеся біля неї.

Катерина. Я думала, що хоч в вечері Омелько прийде до дому, а він мусів знову піти до того Семена. Господи, яка я нещасна!

Олеся *(бере відра).* Тіточко, я побіжу по воду, то може його побачу.

Катерина. Біжи, біжи. Як він там, то скажи йому, щоби прийшов, проси, в руку цілуй! *(Олеся відходить).* Бо я вже не знаю, що робити, що й порадити. *(Відходить в хату).*

Сват *(виходить з Івасем і з Наталкою зза хати, сідає на лавці, скинувши шапку).* Фу! Ледви що до холодочку додибав. Вже й вечір, а все таки парить. *(Наталка з Івасем показують мячик).* Ну, вжеж і іграшок понавозив вам дядько Омелян! Що се у тебе таке? Неначе яблоко.

Наталка. Се, вони казали, мячик якийсь. Ось подивіться. *(Дає сватови).*

Сват. Що воно за манячик? Щось неначе та порхавка, що після дощу росте. *(Сідає на лавці).*

Івась. Воно надуте, бачите.

Сват. Надуте? *(Нюхає).* Алеж і смердить, хай йому враг! Із чого воно зроблене? *(Душить).*

Наталка. Ой, не роздусіть! Давайте!

Сват. Дурна, хибаж воно роздушиться? Його й об землю не розібєш. Ось подивися. *(Бє міцно мячиком об землю; він котиться за куліси, Івась з Наталкою за ним).* І! як стрибнуло, неначе шалене! Ну, тепер шукайте його там... Що, найшли?

Івась, Наталка *(з плачем зза куліс).* Ні, нема!

Сват. Ох, усе то панські видримудри. Піти самому пошукати, та ще зайти й до Семена, побачити, що там Омелько робить, що й не ночував в дома. Що се з ним поробилося? Олеська каже, що він і на мене якусь злість має. Та я і сам ніби трохи запримітив. Се буде діло погане, бо через нього то й Катерина

буде казитися на мене, а тоді й моя думка пропаде пропадом... Ех, гарна молодиця, а через того Омелька, мабуть втрачу її. Чудний він якийсь, хоч і вчений. А! вчений, вчений. Що то семенарія! *(Відходить).*

Олеся *(іде з відрами зза хати й став коло лавки).* Ой, якже парно! аж сорочка пристала.

Катерина *(виходить з хати).* А що, вже збігала? Нікого не бачила?

Олеся. Ні, не видко нікого. Навмисне ішла з водою коло Семенової хати, попід вікнами, чи не вийде, — де там! Ні його, ні Семена, тільки от сват пішов мабуть туди.

Катерина *(сідає на лавку).* Господи, що таке з ним сподіялось!? Вже не знаю, що й думать, що й робить! Чи мені наврочено, чи мені його зачарувала яка нечиста мати? Чи він уже сам розум стратив?

Олеся. Може, борони Боже, від тієї науки перевернулося йому у голові?

Катерина. Ні, се не від науки, се від горівки.

Олеся. Виж його бачили сьогодня. Що він вам казав?

Катерина. Та що казав? — Нічого не казав, навіть мені в вічі не глянув. Чи він сердиться, чи йому стид, хто його зна? А тепер пішов з Семеном у поле тай не йде, неначе боїться людям на очі показатись.

Олеся. Певно соромиться. Нащо ви його вчора так напоїли?

Катерина *(сердито).* Я напоїла? Ні, ти мені скажи краще, з чого він так зразу пити почав? Чи не через тебе часом?!

Олеся. Оттакої! Хибаж я чим винна?

Катерина. Я й учора казала й сьогодня кажу, що він через те так розлютився, що в тебе закохався. І як ти мені його не виратуєш від нещастя, то й не попадайся мені на очі!

Олеся. Тіточко, якже я його буду ратувати?

Катерина. Як? Ти не знаєш ще, як хлопця ратувати? Чи тиж не розумієш, що дівчина ласкою все може зробити?

Олеся. Так яж до його завсіди добра була, тіточко, догоджала йому й любила.

Катерина. Любила й любиш, та не так, як треба!

Олеся. А якже ще, тіточко?

Катерина. Як? так, як він тебе любить.

Олеся. Колиж вам се тільки так здається, тіточко, а він мене не дуже любить.

Катерина. Не дуже. Мало горівки випив?

Олеся. Так яж не про горівку... І дяк теж багато пє, так невжеж і він через мене?

Катерина. Ех, дурна ти, дурна! Не розумієш ти, де твоє щастя? Невжеж таки у тебе не має стільки розуму, щоб від свого щастя не тікати, коли воно само до тебе йде? Чи ти думаєш, що я тобі ворог, що я тебе загубити хочу? Нащож я тебе годувала та виховувала?

Олеся *(цілує її).* Тіточко любесенька! хибаж я вас не шаную як свою матір, хиба ще мало вас люблю?

Катерина. Ні, не шануєш і не любиш.

Олеся. Господи, тіточко! Виж для мене найдорожші над усе на світі. Не сердьтеся на мене: яж усе для вас зробилаб, чого тільки вам було би треба.

Катерина. Нічого мені не треба від тебе. Тільки уратуй мені Омелька! Уратуй, чуєш, бо як з ним що станеться, то я не схочу й на світі жити.

Олеся. Тіточко, не говоріть таке! Я краще сама на смерть... *(Плаче).*

Катерина *(цілує її).* Донечко моя, тобі не смерти, тобі щастя чекати, такого щастя, якого твої батьки не знали! Ти будеш панею учителькою, всі будуть тебе поважати, шанувати, Омелько буде тебе кохати як свою найдорожшу дружину. Невжеж ти його не покохаєш?

Олеся. Не знаю, тіточко... коли ви кажете...

Катерина. Я кажу? А свогож розуму у тебе нема? Адже друга певне вмерла би від такого щастя, щоб вийти за такого вченого, та хорошого?

Олеся. Тіточко... так хочби я й вийшла за нього, якже я йому се скажу?

Катерина. Е, об тім не турбуйся! Тобі нічого й говорити не треба, він сам все скаже. Вже то так воно бува, як хто закоханий... *(Сміючись).* Тай у тебе язик розвяжеться, не журися, хай тільки побачитесь з ним так, щоб ніхто не перешкодив. Слухай, посидь дома, нікуди не відходь, а я його таки знайду, та приведу сюди, — от ви тут собі побалакаєте... *(цілує її).* Донечко моя, хороша, золота, посидиш?

Олеся *(трохи з плачем).* Добре вже... посиджу...

Катерина. Ну, глядиж, а я ось зараз піду, вони повинні вже прийти з поля. *(Відходить).*

Олеся. Господи! як Семен довідається, — що з ним буде? Тіточка такі недобрі! Вони хочуть, щоб я панею була, колиж

я ані слова сказати, ані ступити по панськи не вмію. Як се мені від Семена відкинутися, коли він мені дорожший, ніж десять панів разом. Ох, занапастять вони й мене й Семена. *(Втирає сльози, відтак співає).*

Nr. 8.

1. Ой, вишеньки, черешеньки,
Ягідки дрібненькі,
На що, ах, ми закохались } bis
Такі молоденькі?

2. Говорили, говорили
Старі добрі люди,
Що з нашого закохання } bis
Нічого не буде.

3. Ой, дівчино, дівчинонько,
Будеш ти тужити,
Кого вірно покохала } bis
З тим не будеш жити!

(Йде в хату у сльозах).

Катерина *(вертається зі сватом).* Кажете, прийшов з поля?

Сват. Прийшли от що йно із Семеном. Я бачив здалека. Здається, що вони...

Катерина. Когоб мені післати, щоб він послухав та прийшов сюди? Пішлю найкраще Івася: він його дуже любить. *(Відходячи на бік, кличе)* Івасю! де ти? чуєш! Івасю!

Івась *(зза куліс).* Чого там мамо?

Сват. Іди сюди. Мати кличе, не чуєш? *(Івась вбігає).*

Катерина. Піди, слухай, зараз до Семена, та проси Омелька, щоби сюди прийшов, та скажи, щоб конечне, що дуже пильно треба.

Івась. Добре, добре! *(біжить геть).*

Катерина. А ми, свату, підемо до хати. Ходіть!

Сват. Чого? Що там в хаті? Я ось тут в холодочку посиджу. *(Сідає на лавку).*

Катерина. Та ідіть бо кажу!

Сват. Чого вам так приструнчило, що не даєте старому й відпочити?

Катерина. В хаті відпочинете. *(Тихше)* Ідіть, кажу звідси, балакатимуть...

Сват *(не дочувши).* Що мені там балакати з вами?

Катерина. Молоді, кажу, балакатимуть.

Сват. Молоді? Хтож се? Семен з Олеською?

Катерина. Та цур йому, тому Семенови! Омелько, кажу! Ідіть! *(Тягне його).*

Сват. Омелько з Олеською? Щож се вони таке балакати будуть? Хочби послухати.

Катерина. Ідіть, то я вам усе скажу.

Сват. А виж по чім знаєте? *(Чути пісню Омелька).*

Івась *(вбігає з Наталкою).* Ось він йде. *(Біжуть у хату).*

Катерина. Ходіть!

Сват. Ідіть ви собі, а я хоч сховаюся та послухаю. *(Відходить за дерево).*

Катерина. От, скажений! Ну, що ти вчуєш? *(Іде в хату й виштовхує на двір Олесю).*

Омелько *(підходить співаючи).*

Nr. 9.

Ой, запив козак, запив,
Ой, тай запив, загулявся,
А його кінь вороний
Та на стайні застоявся.

Ой, ти коню, мій коню
Та ти коню вороненький,
Ой, ти коню вороненький,
Товаришу мій вірненький!

Ой, порадь мене, коню,
Де ми будем ніч ночувати,
Де ми будем ніч ночувати,
Хто нам буде постіль слати?

(Оглядається, побачив Олесю). Катерина казали прийти! Деж вони?

Олеся. Вони пішли в хату, а мені казали тут побути з тобою.

Омелько. Мабуть гніваються на мене?

Олеся. Ні, вони ніби й не гніваються, тільки дуже щось сумують, що ти ніби їх забув.

Омелько. Не забув я їх... тількиж вони...

Сват *(зза дерева).* Не забув, каже...

Омелько *(оглядається, потім зітхає).* Може вони тобі що казали сказати?

Олеся *(теж зітхає).* Казали!

Сват *(зза дерева).* Чого се вони так зітхають?

Омелько. Щож, що? кажи!

Олеся. Ох, колиж так трудно!... Вони стільки мені наговорили, що я й не пригадаю.

Омелько. Пригадай, серденько, все-все пригадай, або скажи мені хоч одно слівце, щоб я бачив, що вони мене кохають, як і перше кохали!

Олеся. Вони казали... що тебе треба ратувати...

Омелько. Треба, треба! тепер я й сам бачу, що треба ратувати, бо я ще не до такого дуру можу дійти.

Олеся. Казали, що як тебе не уратують, то й вони самі загинуть...

Омелько *(бере Олесю за руки)*. Казали? справді так казали?

Сват *(зза дерева)*. Неначе залицяється...

Олеся. Авжеж казали, що вони й жити не хочуть без тебе...

Омелько. Та яж і сам не можу без них жити! Якже мені їм про се сказати?

Олеся. І я теж казала, а вони...

Омелько. Щож вони ще казали?

Олеся. Казали, що як ми тільки побачимося з тобою, то ти сам мені все скажеш, бо, кажуть, як хто ніби закоханий, то він все зараз і скаже...

Омелько. Так і казали? Що як закоханий...

Олеся. А вжеж... І так мене намовляли... Я й послухала, а мені так шкода Семена. *(Плаче)*.

Сват *(зза дерева)*. От, дурна, реве!

Омелько *(пускає руки)*. До чогож тут Семен?

Олеся *(плачучи)*. Він так мене кохає!...

Омелько. Ну, кохає, хибаж я не знаю? Ну й поберетеся, і будете собі жити, як того треба. Об чім же ти плачеш?

Олеся *(з плачем)*. Ага... Якже я піду за нього... коли вони кажуть, щоб... за тебе... *(Плаче)*.

Омелько. А, ось чого вони хочуть! Так не буде, ніколи не буде! Чуєш. Олесю? Коли я кажу, що не буде, то не буде... заспокійся, серце. Я тебе з Семеном звінчаю, хочби тут що!

Олеся *(веселіше)*. Справді, Омельку? ти його любиш, так як і я?

Омелько. Якже й не любити! А вже, як він тебе любить, то більше, здається, й не можна. Я любив тебе теж, тільки мав і тепер маю тебе за сестру. Я буду радий, коли ви поберетеся та скоріше.

Олеся *(цілує його)*. Братіку мій, поможи нам! *(Він теж її цілує)*.

Сват. Бач, як швидко намовив! Що то вчений!

Омелько. Не журись, не плач! Все, все зроблю, тільки ти мені от-що скажи: чи вони справді з тим сватом хочуть побратися?

Олеся. А хтож їх зна? Ні, вони хиба так тільки для жарту балакають.

Омелько. Ох, а мені було не до жарту, як ти мені вчора сказала про се! Така злість, така розпука опанувала мене, що якби тільки ще трохи, то я й не знаю що *(грозить кулаками на дерево).* Яб його вбити готов, та на каторгу піти!

Сват *(тікає зза дерева швидко через сцену).* Вбити!

Олеся *(оглядаючись).* Хто се? Що тобі, Омельку? Господь з тобою?

Омелько. Побачимо, побачимо, що воно буде. А тепер слухай, я піду зараз до Семена, скажу, що я у нього буду за боярина, та пришлю його сюди, щоб він з ними побалакав, а потім і сам прийду, то ми їх таки намовимо. *(Відходить).*

Олеся. Ах, колиб Господь дав, щоб тіточка пристали!

Івась *(вибігає з хати).* Деж він? Пішов? *(біжить за Омельком).*

Катерина *(виходить крадучись з хати).* Господи, серце так стукотить, неначе він за мене прийшов балакати, неначе мені самій замуж іти... *(Оглядається).* Олесько, ти сама? А деж Омелько?

Олеся. Пішов знов до Семена; казав зараз прийде.

Катерина. Ну, щож, що? Як він тут з тобою говорив?

Олеся. Зовсім не так, як ви казали. Не буде, каже, сього! Ніколи не буде!

Катерина. Чого не буде? Горівки пити, чи що?

Олеся. Не горівки, а тільки не буде... Він так зробить, що не буде.

Катерина. Чого не буде? Кажи-бо по людськи, навісна!

Олеся. Що мені казати? Ось він прийде, то сам вам усе скаже.

Сват *(скрадається здалека і киває до Катерини).* Ц — с, ц — с!

Олеся. Он сват вас кличуть.

Сват *(тихцем).* Катерино! Нема його? Ви самі?

Катерина. Та нема, пішов! *(До Олесі).* Щож він тобі казав?

Сват *(підходить тимчасом до Катерини і кричить над самим ухом).* Вбити мене хоче!

Катерина *(злякавшися).* Ой, хай вас побє сила Божа! Хто вас там бити хоче?

Сват *(голосно, з кулаками).* Вбити, каже, хочу й на каторгу піти!

Катерина. Хто? хто?, чи ви всі подуріли?

Сват. Омелько! Кричав, страшенно кричав, як той звір: вбити хочу свата, вбити й на каторгу піти!

Катерина. О, Господи! Невжеж він знову так як учора впився? Чи вже зовсім здурів? *(До Олесі).* Чому ти не скажеш, що він говорив, чого ти мовчиш?

Сват. А очі так світилися, як у того розбійника! Вже й ножа зза холяви виймав, тільки добре, що я втік.

Олеся. Неправда! неправда! *(Йде в хату).*

Сват. Та все кричить: вбити свата хочу, вбити та на каторгу!

Катерина. Та ну вже, чула, чула, годі вже з тією каторгою!

Сват. Деж мені сховатися від нього? А ви його звяжіть, будь ласка, та відправте в канцелярію, в волость, бо він мене вбити хоче!

Катерина *(затулює уха).* Збожеволів старий, тай годі.

Сват *(оглядається).* Ой, хтось іде! То він! Сховайте мене від нього! *(Тікає в хату).*

Катерина *(оглядається сміючись).* Ну, чи не дурний же, далебі! Івася злякався! *(Івась підходить до неї, Наталка виходить з хати).*

Івась. Мамусю, який же я радий, що ви веселіші трохи! А то бувало так сумно. Ви все гніваєтеся на нас!

Наталка *(голубиться до матери, цілує її в руку).* Мамусю, не гнівайтеся на нас: ми вас так любимо!

Катерина. Як не буде за що, то й не буду.

Івась. І Омелько каже, що ви не такі, як перше були.

Івась. А тиж його бачив тепер?

Івась. Бачив. Вони там щось із Семеном говорять. Омелько каже, що як ви чогось там не зробите, то він тут у нас не хоче й жити.

Наталка. Деж вони поїдуть від нас? Мамусю, не пускайте дядечка нікуди!

Івась *(перебиває).* Не сердьтеся на його, мамо!

Наталка *(перебиває).* Вони такі добрі, вони мені бублика й мячика привезли.

Катерина. Та стрівайте — но! Чи ви подуріли, чи я вже з вами тут розум втратила? Дайте, хоч слово сказати. *(До Івася).* Про що вони, кажеш, говорять?

Івась. Не знаю, бо вони мені казали йти до хати та сказати вам, що до вас Семен має чогось прийти. Омелько, бачите, просив його поговорити з вами.

Катерина. Договоришся з ним, як раз! Чогож він сам не хоче прийти, та посилає того Семена?

Івась. Мабуть боїться, що ви сердитеся на нього. І я теж боюся, коли ви гніваєтеся.

Катерина. Ех, діти, діти! *(цілує їх).* На теж я мати! Хтож вас і розуму научить, коли не я?

Наталка. Мамо, онде вже й Семен йде.

Катерина. Ну, то ідіть ви собі геть, не плентайтесь тут! *(Діти відходять).* Цікава буде розмова з тим безязиким.

Семен *(підходить несміло).* Тіточко... я вас теє... бачите, Омелько казав... от я й пішов.

Катерина *(трохи сердито).* Ну, пішов і прийшов! Бачу, що прийшов, а щож далі?

Семен *(чухає потилицю).* Він казав мені, щоб сказати... Колиж я боюся, бо ви на мене завсіди сердитесь...

Катерина. Коли завсіди, кажеш, серджуся, то те вже тобі й не диво. А от, яке то ти мені диво скажеш? Послухаю!

Семен. Та якеж тут, мовляв, диво?... Ніякого дива й нема... певно, ви красавиця.

Катерина. Що таке? Далебі подуріли усі, тай годі! Я красавиця?! А тобіж що до того, чи я красавиця, чи я яка? Се тебе пан учитель научив такі ласощі плести? Бачите, я йому красавиця стала! Може ти залицятися до мене прийшов?

Семен. От, бачите, ви зараз і сердитесь на мене. Мені вам стільки треба казати, а ви мене заторкали, тепер я й не спамятаю.

Катерина. Ну, говори, говори. *(Сідає на лавку).* Ох, Катерино мученице, мовляв Харко, дайже ти мені терпеливости з отсим телепеньом!

Семен. Тіточко, знаєте?... теє... не гнівайтеся на Омелька, будь ласка!

Катерина. Ох, хлопче, не повіриш ти, як мені шкода того Омелька! Здається, не то що гніватися, а все, усеб для нього зробила, щоб тільки він був знову до мене такий, як і перше був!

Семен *(весело).* Хе, так йому значить... об чім же він журиться?

Катерина. Не знаю... не знаю, об чім він журиться й чого йому треба. Як що знаєш, то кажи швидше, бо я не витріваю: я сама піду до нього, щоб він сказав по правді, чим я йому не догодила!

Семен *(відкашлявшись, поважно).* Омелько казав, що він чотири роки тільки для того й трудився, тільки об тім й думав, щоб йому учителем бути, щоб його всі шанували...

Катерина *(перебиває).* Будуть шанувати, як буде оттак пити!

Семен *(тим самим голосом повтаряє).* Щоб його всі шанували, та поважали, бо колиб він, каже, був простим хлопцем, то ви сказалиб, що певно, вам стид іти за такого, мовляли, шмаркача.

Катерина *(схопившись, дивується).* Що ти кажеш? Іти за нього?!

Семен. Стид, кажу, йти за шмаркача. А тепер, як його всі шанують, то він і мав надію, що ви ніби згодитеся.

Катерина *(цілує його).* Семене, що ти говориш? Ти сам не знаєш, що сказав?

Семен. Та я щож, мовляли?... Омелько, бачите, сказав, от я й сказав.

Катерина. Господи! чи яж сподівалася такого щастя! *(Закривши лице).* Яж думала, що сього ніколи не може бути! Синочку, якаж я щаслива. *(Цілує його).*

Семен. Тіточко, так ви згоджуєтеся?

Катерина. Стрівай, дай хоч трохи, опамятатися... Щось мені аж страшно стало.

Семен. Чогож вам страшно, мовляли? Він такий добрий.

Катерина. Він то добрий, але що другі будуть казати?

Семен. Хто? Хтож би вам що посмів сказати? Хибаж то ви з ним як? Не по божому?

Катерина. А от ти, наприклад, скажи правду, чи се тобі не дивно? Ти нас не осудиш?

Семен. Я? Та я не то що, а я й не знаю що, от що!... Певно, ви красавиця...

Катерина *(сміється).* Голубчику мій. Семеночку, прости мене, серце, що я тебе частенько таки лаяла. Тепер я знаю й бачу, який ти добрий, та щирий хлопець!

Семен *(несміло).* Я, тіточко, теє... я думав, колиб ваша ласка... самі знаєте: про Олену хотів казати...

Катерина. Олеську хочеш брати? Бери її хоч зараз!

Семен. Віддасьте? *(Цілує руку).* Який я радий!

Катерина. Не тільки що віддам, а ще й посаг дам, як того треба, й весілля справлю таке, що й куди!

Семен. Так от би разом, знаєте, два весілля!

Катерина *(хитро моргає).* Може так і зробимо... *(Кличе під вікном).* Олесю, Олесько, йди сюди!

Олеся *(виходить з хати).* Ви мене кликали?

Катерина. А де сват?

Олеся. Не знаю. Вони все ховаються, бо дуже злякалися Омелька.

Катерина *(сміється).* А ти не боїшся Семена?

Олеся. Чогож мені його боятися? Він такий добрий!

Катерина *(жартуючи).* Бач, вже й добрий став! От, дівка! Так би його і зїла очима *(підводить її до Семена).* Так ось послухай же, що він тобі скаже. *(До Семена).* А ти говори так, як треба, не їдь, як на тарадайці! *(Сама тікає у хату).*

Семен. Олесю, знаєш? Тіточка годяться!

Олеся. Справді?

Семен. Правда, зіронько моя, правда, моя золота! *(Бере її за руку).*

Олеся. Друже мій! Якаж я щаслива! *(Цілуються, здалека чути пісню).* Хто се? чи не Омелько?

Семен. Се певно він іде з хлопцями. *(Омелько веде за руку Івася і Наталку, за ними дяк з хлопцями, парубки і дівчата, всі співають).*

Nr. 10.

Хор. Під вишнями, під черешнями
Там милий лежить!..:
Ой, зажурився він на головоньку,
Що й головонька болить.

Ой, дівчино, дай кватироньку!...
Два голуби воду пють!...
Ой, а вжеж мою хорошу дівчину } bis
Тай до шлюбоньку ведуть. }

Один веде та за рученьку
Другий веде за рукав...
Ой, а третьому серце ся крає, } bis
Що любив її та не взяв. }

Семен *(обнимає Омелька).* Братіку мій! От щастя тобі й мені.

Омелько. А що?

Семен. Тіточка на все пристають!

Омелько. На все! Невже? Олесю, сестричко, який же я радий. *(Цілується з нею).* А деж вони?

Катерина *(виходить з хати, тягне свата за собою).* Ідіть, кажу, чого ви боїтеся¡

Сват. А він же кричав, що вбити мене хоче й на каторгу піти!

Катерина. Та годі вже годі! Тепер не буде кричати.

Сват *(побачивши Омелька).* Він... *(Хоче утікати).*

Дяк. Чого ви так злякалися, чи мене, чи кого?

Омелько. Ні, мабуть тут не в вас річ, дяче.

Катерина *(не пускає свата)*. Та не бійтеся, кажу, він нічого не зробить вам.

Дяк. Брикається, неначе та коняка норовиста.

Катерина. Омельку!... *(Киває ласкаво, він підходить)*. Перепроси свата!

Омелько. Мені вас, вас, треба перше перепросити. *(Хоче цілувати в руку, вона не дає)*.

Катерина. Мене потім. Вони, бач, старші!

Омелько. Простіть, дядьку, коли я вас скривдив.

Сват *(відмахується руками)*. Я нічого, нічого не знаю!

Катерина *(до свата)*. Ну, щож прощаєте?

Дяк. Розрішаю і прощаю. *(До свата)*. Ну, говоріть за мною, просто!

Сват *(трясе руками)*. Не знаю, не знаю.

Катерина. Ну, а тепер, коли вже простили, то вишукайте для Омелька яку добру жінку.

Сват. Жінку? Для Омелька? Та нехай бере Олеську, нехай! Що вони там цілувалися — моя хата з краю, я нічого не знаю!...

Семен *(наляканий)*. Ті-ті-точко, як се воно?...

Катерина *(бере за руки Олеську й Семена, веде до свата)*. Ось з ким її благословіть!...

Сват. Так? Ну, а Омелько як?

Катерина. Благословіть, Омелько потім...

Сват. Благословляю... *(Поглянув на Омелька)*. Я нічого не знаю!

Омелько *(взяв Катерину за руку, веде до свата)*. А тепер і нас благословіть!

Сват *(роззявив рота)*. Себто як?

Катерина *(соромиться)*. Щож не віддасьте мене за Омелька?

Сват. А ви коли успіли змовитися?

Омелько. Я, свату, давно вже люблю Катерину і ждав тільки тої хвилини, щоби з ними повінчатися.

Сват. То воно так все по вченому?! От тобі семенарія!...

Дяк. Ну, благословляйте, старий!...

Сват *(лихий)*. Та, Боже вас благослови!...

(Катерина і Омелько цілуються).

Дяк. От так! А тепер, на радощах та веселощах утнем „многолітствіє“ для молодих! *(Пробує голос)*. Ля, ля, ля... Ов, щось октава пропала!...

Олеся. Треба промочить. Зараз!... *(Іде в хату)*.

Дяк. Догадлива!
Олеся *(вертає з пляшкою, дає дякови).* Смаруйте!
Дяк *(пє, потім пробує голос).* Ля, ля, ля! Гаразд!...

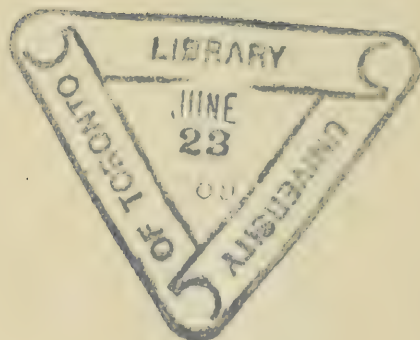
Спів останній.

Катериночко ликуй,
Катериночко танцюй;
Всі (bis) { І танцюй і ликуй
Нам горівочки купуй!

Возликуй Омелян,
Возликуй і Семян;
Всі (bis) { Возликуймо нині всі
На щасливші наші дні!

(Танець).

Завіса спадає.

Видання Книгарні Наукового Товариства ім. Шевченка,

Львів, Ринок ч. 10.

Бібліотека „Український Театр“:

1. *Іван Тобілевич (Карпенко-Карий),* **Мартин Боруля.** Комедія на 5 дій. Львів, 1926. Друге виданнє. (През. Нам. 11/3 1892, ч. 2396. — Дир. львів. пол. ч. 7603/892) . . . . 1·—

2. *Кропивницький М.,* **Дай серцеві волю, заведе у неволю.** Драма в 5-ти діях і 6-и одмінах. Львів, 1921. (През. Нам. 24/9 1888, ч. 10268. — Дир. львів. пол. 22539/888) . . . . 1·—

3. *Кропивницький М. — Шевченко,* **Невольник.** Драмат. малюнки у 5 ти одмінах. Перер. з поеми Т. Шевченка „Невольник“ М. Л. Кроп. Львів, 1921. (Дир. львів. пол. 21/4 1922) . 1·—
Партитура до „Невольника“ на спів і малу орхестру 5·—

4. *Шевченко Т.,* **Назар Стодоля.** Драма в 3 діях. Львів, 1921. (През. Нам. 864, ч. 4431. — Дир. львів. пол. ч. 7146/864) 1·—
Партитура „Вечорниці“ на спів з фортепяном . . 6·75

5. *Артемовський Семен,* **Запорожець за Дунаєм.** Опера в 3 діях. Львів, 1921. (През. Нам. 9/3 1866, ч. 1883. — Дир. львів. пол. ч. 5668/866) . . . . 1·—
Партитура до „Запорожця за Дунаєм“ на спів і фортепян . . . . 11·25

6. *Старицький,* **Ой не ходи, Грицю, тай на вечерниці.** Народня драма зі співами в 5-ти діях. Перерібка Александрова. Львів, 1922. (Дир. львів. пол. 21/4 1922) . . . . 1·60
Партитура до „Ой не ходи Грицю“ на спів і фортепян . . . . 4·50
Партитура до „Ой не ходи Грицю“ на спів і малу орхестру . . . . 5·—

7. *Б. Грінченко,* **Ясні зорі.** Драма в 5-ти діях. Львів, 1922. (През. Нам. 8/3 896, ч. 3191. — Дир. львів. пол. ч. 10768/896) 1·—

8. *Тогобочній,* **Жидівка вихрестка.** Драма в 5 діях. Львів, 1922 . . . . 1·—

9. *Манько Л.,* **Нещасне кохання.** Народня драма на 5 дій зі співами і танцями. Львів, 1923 . . . . 1·—

10. *Квітка-Основяненко,* **Сватання на Гончарівці.** Укр опера в 3 діях. Львів, 1923. (През. Нам. 23/6 864, ч. 100060. — Дир. львів. пол. 18302/864) . . . . 1·60
Партитура до „Сватання на Гончарівці“ з форт. і малою орхестрою . . . . 10·—

11. *Микола Курцеба.* **Свідки.** Жарт на 1 дію. Львів, 1923. (Дир. львів. пол. 29/5 1922, ч. 1153/4977 922) . . . . 0·50

12. *Іван Тобілевич (Карпенко-Карий),* **Розумний і дурень.** Комедія на 5 дій. Львів, 1923 . . . . 1·—

13. *Кропивницький М.,* **Пошились в дурні.** Жарт на 3 дії. Львів, 1923. (През. Нам. 18/11 886, ч. 11308. — Дир. львів. пол. ч. 27591/886) . . . . 1·—

14. *Іван Тобілевич (Карпенко-Карий),* **Наймичка.** Драма в 5 діях. Львів, 1924. (През. Нам. 9/10 888, ч. 10682. — Дир. львів. пол. ч. 23687/888) . . . . 1·—

15. *Іван Тобілевич (Карпенко-Карий),* **Батькова казка** (Гріх і покаяння). Драма на 5 дій. Львів, 1924. (През. Нам. 13/10 1905, ч. 12799 і Дир. львів. пол. ч. 41898/905) . . . . 1·—

16/17. *А. Л. Суходольський,* **Хмара.** Драма у 5 діях зі співами, хорами і танцями . . . . 1·60

18/19. *Іван Тобілевич (Карпенко-Карий),* **Чумаки.** Комедія в 4 діях. З додатком: Режісерські уваги . . . . 1·60

20. *Котляревський Іван,* **Наталка Полтавка.** Українська опера в 2 діях. (Дозв. През. Нам. 2/4 864 до ч. 5151 і Дир. льв. пол. до ч. 7939/864) . . . . 1·—

Партитура до „Наталки Полтавки“ на спів і фортепян . . . . 9·—

21/22. **Батраки,** драма на 4 дії. (Дозв. През. Нам. 23/IV 1911. до ч. 4661. і Дир. льв. пол. до ч. 22751/911) . . . . 1·60

23. *Гоголь,* **Одружіння.** (Переклад *О. Пчілки*). Комедія в 3 діях. Львів, 1926. (Дозв. Дир. льв. пол. з 15/XII. 1921.) 1·20

24/25. *Іван Франко,* **Учитель.** Комедія в трьох діях. З додатком: Режісерські уваги. (През. Нам. 13/V 894 ч. 5016. Дир. льв. пол. 13504/894) . . . . 1·60

26. *Вячеслав Будзиновський,* **З живого медведя.** Пєса в трьох діях. З додатком: Режісерські уваги . . . . 1·50

27. *Кухаренко-Старицький,* **Чорноморці.** Оперета у 3-ох діях . . . . 1·20

Партитура до „Чорноморців“ на спів і фортепян 10·80

28. *Л. Янчук,* **Вихованець.** Народня комедія в 3-ох діях зі співами і танцями . . . . 1·20

